

ЖАВОҲИР

Захириддин Муҳаммад

БОБУР

Маҳрами асрор
ТОПМАДИМ...

Париж девони нухаси

«Езувчи» нашрнони
Тошкент

Нашрга тайёрловчи ва сўзбоши муаллифи САИДБЕК ҲАСАН.
Мухаррир НЕЪМАТУЛЛО ОҒАЖОНОВ.

БОБУР, ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД.

Маҳрами асрор топмадим. Париж девони нусхаси:
Шеърлар (Нашрга тайёрловчи ва сўзбоши муаллифи
С. Ҳасан, Мухаррир Н. Оғажонов. — Т.: Ёзувчи, 1993й.
80б. — (Жавоҳир)

Жасур саркарда ва дилбар шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур зиддият, алғов-далғовларга тўла ҳаёти давомида бетакрор бир шеърый гулдаста яратди.

Бобурнинг Париж девони нусхаси ўзида шоир шеърининг асосан Ўрта Осиё даврига оид намуналарини жамлаган.

БАБУР, ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД.

Не нашёл хранителя тайн. Копия парижского девана:
Стихи.

УЗ1

4702620102—16

Б—13—1993

М 362 (04)—93

ISBN 5—8255—0046—4

© Саидбек Ҳасан — сўзбоши муаллифи, нашрга тайёрловчи;
«Ёзувчи» нашриёти (бадий безак), 1993 й.

МУЪТАБАР КИТОБ

Ушбу ўқувчиларга тақдим этилаётган ПАРИЖ НУСХАСИ Бобурнинг Ўрта Осиёдаги даври ижодига оид шеърларни ўз ичига қамраб олган бўлиб, энг муътабар девон нусхаларидан биридир. У котиб ал-Абд Муҳаммад Боқий томонидан нафис настаълиқ хатида кўчирилган. Унга ниҳоятда гўзал унвон ишланган, хошиялар чиройли, ранг-баранг гуллар билан безатилган. Тўплам «Мин мақолоти ҳазратулаъло» (Олий ҳазратларининг мақолотлари) сарлавҳаси билан бошланади. Шеърлар алифбо тартибида эмас, балки даврий тартибга риоя қилинган ҳолда жойлаштирилган. Тўпланда жанрлар тартиби гоҳо бузилиб, ғазаллар ўртасида туюқ ва фард, фардлар ўртасида муаммо ва бошқа жанрга мансуб шеърлар келаверади. Бундай ҳол қўлёзма Бобур автографидан тўғридан-тўғри кўчирилган бўлса керак, деган тахминни туғдиради.

Қўлёзманинг кўчирилган тарихи кўрсатилмаган. Лекин текстологик белгиларга кўра, уни XVI асрнинг иккинчи ярмига мансуб, десак бўлади. Тўплам ўз ичига 89 тугал ғазал, 1 тугалланмаган ғазал, 63 рубой, 1 маснавий, 11 туюқ, 1 қитъа, 29 муаммо, 21 фардни қамраб олган. Қўлёзманинг ҳажми 51 варақдан (102 бет) иборат. Қўлёзманинг 1а,б ва 2а-саҳифаларида «Ашъори Бобур подшоҳ» (Бобур подшоҳ шеърлари), «Девони туркий Бобур подшоҳ маа тасвири эшон» (Бобур подшоҳнинг туркий девони унинг расми билан) каби ўзбек ва форс-тожик тилларидаги ёзувлар учрайди. Форс-тожик тилида бир рубой ҳамда мазкур тўпламдан ўрин олган Бобурнинг биринчи ғазалининг матлаъи ҳам келтирилади. Қўлёзма муҳрланган. Муҳрнинг матни хиралашганидан ўқилиши қийин. Айрим саҳифаларда матнга тузатишлар киритилган, айрим саҳифаларда эса қора доғлар ҳосил бўла бошлаган. Хошияларда сув доғлари ҳам учраб туради. Шунга қарамай қўлёзма жуда яхши сақланган, унинг матни равшан ва ўқилиши яхши. 31а-бетда боғдаги базм манзараси нафис бўёқлар билан гўзал қилиб ишланган. Мажлис марказида ёш Бобур қўлида май ушлаган ҳолда суҳбат қуриб ўтирибди. Афсуски, миниатюрада тасвирланган кишиларнинг юзлари сиёҳ билан чаплаб ташланган. Қўлёзма котиб номи билан тугайди. Охириги бўш саҳифада эса форс-тожик тилида номаълум киши қаламига мансуб ёзувлар учрайди.

Заҳриддин Муҳаммад Бобур XVI аср ўзбек адабиётининг кўзга кўринган вакилларида биридир: У Низомий, Хусрав Деҳлавий, Лутфий, Навоий анъаналарини давом эттирган санъаткордир. Бобур асарлари ўзининг жозибадорлиги, мазмундорлиги ва бадий теранлиги билан ажралиб туради. У ўзининг мураккаб ҳаёт йўли, зиддиятли дунёқараши ҳамда бой адабий-илмий тафаккури билан ўзбек адабиёти ва маданияти тарихида муносиб ўрин эгаллайди.

Бобур ўзбек шеърини ривожига катта ҳисса қўшди. Унинг шеърини ҳажми унча кўп бўлмаса-да, мавзу доираси, шаклий такомилли бадий жиҳатдан гоят гўзал ва мукамаллиги билан ажралиб туради.

Шоир шеърини газал, рубоий, китъа, туюк, маснавий, фард ва муаммолар ташкил этади.

Бобур шеърининг муҳим хислатларидан бири уларнинг тарихий воқеа-ҳодисалар билан чамбарчас боғланиши ҳамда ўша давр ижтимоий шароитини содда ва раvon тилда ифодалашидир.

Заҳриддин Муҳаммад Бобурнинг бизгача етиб келган қўлёзма девонларининг нусхалари айтарли даражада кўп эмас. Ҳозирча Париж миллий кутубхонасидаги, Ҳиндистоннинг Рампур шаҳридаги «Ризо» кутубхонасидаги, Ҳайдарободдаги «Саларжанг» музейи фондидаги, Эрондаги «Салтанат» кутубхонасидаги ва Ф. Купрулузода нашри учун асос қилиб олинган, Туркияда сақланаётган нусхаларгина бизга маълум. Бобурнинг шеърини мероси унинг ҳаётлигида бир ерга жамъ қилиниб, анъанавий девон ҳолига келтирилмаганлиги туфайли мазкур нусхалар шоир меросининг илмий нашрларида бир-бирларини тўлдирувчи асосий қўлёзма манбаълар бўлиб хизмат қилиб келмоқда. Шу туфайли ҳозирча Бобур шеърини мероси юзасидан чоп этилган бирорта нашрни ҳам мукамал дея олмаيمиз.

Чунончи, Эрондаги «Салтанат» кутубхонасида сақланиб келаётган энг мўътабар қўлёзманинг тадқиқ доирасига киритилишининг ўзи Бобур ижодини янада чуқурроқ ўрганишда катта манбаъ вазифасини ўтайди, деб ўйлаймиз.

Ушбу нашрдан Париж миллий кутубхонасида №1230 рақами остида сақланаётган Бобур дегони аса нусхасининг ҳозирчи жорий ёзувидаги матни жой олган. Афзуски, мазкур нусханинг араб ёзувидаги матнини ушбу нашрда амалга ошириши имконияти бўлмади.

* * *

Жонимдин ўзга ёри вафодор топмадим,
Кўнглумдин ўзга маҳрами асрор топмадим.

Жонимдин ўзга жонни дилафкор кўрмадим,
Кўнглум киби кўнгулни гирифтор топмадим.

Усрук кўзига токи кўнгул бўлди мубтало,
Ҳаргиз бу телбани яна хушёр топмадим.

Ночор фурқати била хўй этмишам, нетай,
Чун васлиға ўзумни сазовор топмадим.

Боре борай эшигига бу навбат, эй кўнгул,
Нечаки бориб эшигига бор топмадим.

Бобур, ўзунгни ўргатакўр ёрсизки, мен
Истаб жаҳонни мунча қилиб ёр топмадим.

* * *

Гурбату ҳижронға қолдим, оҳ ул жон илгидин,
Жонға етгим эмди гурбат бирла ҳижрон илгидин.

Кўрсатур гаҳ тийғу гаҳ ўк ҳолатимни билмайин,
Не балолар кўрадурман ёри нодон илгидин.

Эл фиғонимдин бажону мен бу жондин, эй ажал,
Қил халос элнию мени жону афғон илгидин.

Бобур, ул ой ҳажрида ишинг баче душвор эди,
Шукрим, кутқарди ўлум сени осон илгидин.

* * *

Ер юзумни кўруб дарду ғамим билса керак,
Юз кўруб дарду ғамим чорасини қилса керак.

Эй сабо, жону кўнгулни ўзининг чун қилди,
Кўнгли бирла дегасен жони учун келса керак.

Васлини не қилайин ғайрдин айрилмади ҳеч,
Ер васли менга, у ағёрдин айрилса керак.

Васлининг қадрини чун билмади бу телба кўнгул,
Хажрининг тийғи анинг юрагини тилса керак.

Шукр Бобурни билурмен деган эрмиш ул ой,
Ложарам бандаларин шоҳлари билса керак.

* * *

Сочининг савдоси тушти бошима бошдин яна,
Тийра бўлди рўзгорим ул қаро қошдин яна.

Мен худ ул тифли парийвашға кўнгул бердим, вале
Хонумоним ногаҳон бузулмағай бошдин яна.

Юз ямонлиғ кўруб андин телба бўлдунг, эй кўнгул,
Яхшилиғни кўз тутарсен ул паривашдин яна.

Тош урар атфол мени, уйда фориг ул парий,
Телбалардек қичкирурмен ҳар замон тошдин яна.

Оёғим етгунча Бобурдек кетар эрдим нетай,
Сочининг савдоси тушти бошима бошдин яна.

* * *

Кўнгулга бўлди ажойиб бало қаро сочинг,
Шикаста кўнгулма эрмиш қаро бало сочинг.

Муяссар ўлди жунун мулки, эй жунун аҳли,
Нисори ашкни эмди бу кун манго сочинг.

Сочинг шикастида бордур шикаста кўнгуллар,
Кўнгуллар очилур, очилса ул қаро сочинг.

Очилди кўнгли, чу очтинг сочингни, Бобурнинг,
Не айб, агар деса дилбанду дилқушо сочинг.

* * *

Балойи ишқки, ҳар дам манга жафойедур,
Бу ишқдин кеча олмон ажаб балойедур.

Хати лабиға туташ бўлса, эй кўнгул, не ажаб,
Ки Хизр чашмайи ҳайвонға раҳнамойедур.

Ярар бу хаста кўнгул дардиға ўкин яраси,
Магарки ҳар яраси ёрнинг давоедур.

Баҳор фаслидуру май ҳавоси бошимда,
Аёқ тут менга соқийки, хуш ҳавойедур.

Ул ой рақибға бўлди рафику Бобурнинг
Рафику ҳамдами ҳажринда оху войедур.

* * *

Кўзумда муттасил ул эгма қош керак бўлса,
Қошимда кўз ёруғи ул қуёш керак бўлса.

Сужуд вақтида меҳроб бўлмасун ҳаргиз
Ки, бош қўярда ўшал эгма қош керак бўлса.

Ҳабиб ишқида бошдин кеч, эй кўнгул, йўқ эса,
Бу йўлга қўйма аёқ санга бош керак бўлса.

Кўюб аёғиға бош, сўрса лаълидин ҳар ким,
Бошиға туфроқу оғзиға тош керак бўлса.

Санинг била бари эл нохуш ўлса, эй Бобур,
Не бўлғуси санга, ул ёри хуш керак бўлса.

* * *

Улки менга ёри дилнавоз кўрунди,
Жаври кўрсатти кўпу оз кўрунди.

Бўлди бошим паст пойбўсида охир,
Гарчи бурун асру сарафроз кўрунди.

Сенинг учун улки бошин ўйнамади ҳеч,
Сенга ажойибки ишқбоз кўрунди.

Ишқ боринда салоҳу тавбаву тақво
Барчаси таҳқиқ бил мажоз кўрунди.

Душмани жон ўлди, не қилай, санга, Бобур,
Улки менга ёри дилнавоз кўрунди.

* * *

Не кўрай тўбини қадди хушхироминг борида,
Не қилай сунбулни хатти мушқфоминг борида.

Қим Хизр суйин оғизлағай лабингнинг қошида,
Қим Масих алфозидин дегай каломинг борида.

Ошиқингни давлатин васлинг била қил муҳтарам,
Хусн аҳли ичра мунча эҳтироминг борида.

Биздин айру доим эл бирла ичарсен бодани,
Бизни ҳам гоҳе соғин шурби мудоминг борида.

Эй кўнгул, гар ғайр сўзи захри котилдур, не ғам,
Лабларидин шарбати юҳй-ил изоминг борида.

Тарки номус айлабон бадном бўлғил ишқ аро,
Қим сени ошиқ дегай номусу номинг борида.

Бобур ул гул кўйида булбул киби топтинг мақом,
Бир навоёе рост қил мундоқ мақоминг борида

* * *

Сенинг ишқингда, эй номехрибон, бехонумон бўлдим.
Деман бехонумон оввораи икки жаҳон бўлдум.

Лабинг гар бермаса бўса нечук жон элта олгаймен.
Бу йўлдаким, адам сахросига эмди равон бўлдум.

Сўруб ул ой лабидин оғзининг рамзини англадим,
Бир оғиз сўз била кўрунги мунча хўрдадон бўлдум.

Нечаким қоши ёлар ишқида тузлукни кўрсаттим,
Вале охир маломат ўқлариға-ўқ нишон бўлдум.

Кулар эрдим бурун Фарходи мискин достониға,
Бу Шириндурки онинг бирла-ўқ ҳамдостон бўлдум.

Висолинг давлатиға етмасам Бобур киби, не тонг,
Ки ҳажринг меҳнатида асру зору нотавон бўлдум.

* * *

Ким кўрар хуршидни, ул моҳсиймо бўлмаса,
Ким сўрар шаккарни, ул лаъли шакархо бўлмаса.

Гул тикандур кўзларимга ул юзи гулдин йирок,
Сарв ўқдур бағрима ул сарв боло бўлмаса.

Жаннату-л-маъвони, эй зоҳид, нетай мен зорким,
Истарам кўйидин ўзга манга маъво бўлмаса.

Тиймағил девона кўнглумники, расво бўлма деб,
Ошиқ ўлгайму эди ул телба расво бўлмаса.

Гар бошингни кессалар ишқида, эй Бобур, сенинг,
Ердин кўнглунг керакким ўзга қатъо бўлмаса.

* * *

Яна кўз уйида маъво қилибсен,
Кўнгул кошонасида жо қилибсен.

Яна савдойи зулфунгдин, нигоро,
Мени ошуфтаву шайдо қилибсен.

Ғаминг йўқ жон агар берсам ғамингда,
Ўзунгни мунча бепарво қилибсен.

Қошингдин мени ўқдек ташлар учун
Янги ойдек қошингни ё қилибсен.

Кўзумдин ёшуруб, эй баҳри алтоф,
Кўзумнинг ёшини дарё қилибсен.

Соғинмас жаннату-л-маъвони Бобур,
Онинг кўнглида то маъво қилибсен.

* * *

Жонима ўт солди ул рухсорайи зебо яна,
Кўнглума ул зулф бўлди мойи савдо яна.

Кўрсатиб рухсору зулфин ул парий пайкар манга,
Жону кўнглумни қилибдур волаву шайдо яна.

Ер кўйиндаги том сенсен манга пушти паноҳ,
Сояйи лутфунгни сол, чун санга келдим то яна.

Шодликнию фароғатни кўюб ошиқ бўлуб,
Меҳнату ғамни қилибмен ўзума пайдо яна.

Ерга кулмен дегач Бобурни расво айлади,
Тенгри мендек бандасини қилмасун расво яна.

* * *

Бир парий мен телбани ҳуснига мойил қилгудек,
Кўзум ичра ер тутуб кўнглумда манзил қилгудек.

Кўнглумизга жавр беҳад қилди ул номехрибон,
Жонима юз минг ғаму меҳнатни ҳосил қилгудек.

Нотавон кўнглумга ишки қайғуни келтургудек,
Айшу ишратни кўнгулдин қайғурур эл қилгудек.

Қилмади Фарҳоду Мажнун ўзни расво мен киби
Ким, бу навъ иш иш эмасдур ҳеч оқил қилгудек.

Ул парий ишқида Бобур жон бериб, эй аҳли ишқ,
Ишқ атворини ишқ аҳлиға мушкил қилгудек.

* * *

Янги ой ёр юзи бирла кўруб эл шод байрамлар,
Манга юзу қошингдин айру байрам ойида ғамлар.

Менинг бу тори мў янглиғ танимға тоблар солди
Ул ойнинг юзида сунбул киби зулфидағи хамлар.

Ҳавоға дуди охин тутратур ишқ аҳли ғайратдин,
Сабо таҳрикидин ҳар гаҳ паришон бўлса парчамлар.

Очилди зулфию хайлар намудор ўлди юзинда,
Гул узра чун бўлур пайдо кеча очилса шабнамлар.

Мену ғам кунжию оху фиғону ашки хунолуд,
Не хушдур гўшайи холий, майи софию ҳамдамлар.

Кўнгулни ишқ бузди, не осиф панду насиҳатдин,
Менинг мажруҳ кўнглумга ярашмас ушбу марҳамлар.

Юзи наврўзи, асли ийдни Бобур ғанимат тут
Ки, мундин яхши бўлмас бўлса юз наврўзу байрамлар.

* * *

Тишинг дур, лабинг маржон, хадинг гул, хатинг райҳон,
Юзунг хур, сочинг анбар, сўзунг мул, менгинг мейнон.
Мейнон менгинг, сўзунг мул, анбар сочинг, юзунг хур,
Райҳон хатинг, хадинг гул, маржон лабинг, тишинг дур.

Тафоҳур кўзум, кўнглум қилурлар магар бордур,
Кўзунга кўнгул вола, юзунга кўзум ҳайрон.
Ҳайрон кўзум юзунга, вола кўнгул кўзунга,
Бордур магар, қилурлар кўнглум, кўзум тафоҳур.

Тафаккур неча қилсам топилмас сенинг мислинг,
Парийдек сени кўрдум эмассен магар инсон.
Инсон магар эмассен, кўрдум сени парийдек,
Мислинг сенинг топилмас қилсам неча тафаккур.

Балодур манга ҳажринг, даводур манга васлинг,
Итобинг манга офат, ҳадисинг манга дармон.
Дармон манга ҳадисинг, офат манга итобинг,
Васлинг манга даводур, ҳажринг манга балодур.

Чу Бобур санга қудур назар қил анга зинҳор,
Топилмас яна бир қул анингдек санга, эй жон.
Эй жон санга анингдек, бир қул яна топилмас,
Зинҳор анга назар қил, қудур санга чу Бобур.

* * *

Очилиб икки сочи юзига ёйилмишлар,
Еруқ жаҳонни кўзумга қаронғу қилмишлар.

Чағир бағри конидур барча ишқ аҳлига,
Зихи аларки, бу майдин даме ойилмишлар.

Не қилсам айлама, эй ёр, айбким, менда
Жунуну ишқу йигитлик бори қотилмишлар.

Салоҳга хирад аҳли мени ёвуқ дерлар,
Кўрунғки ушбу чечанлар йироқ янгилмишлар.

Не суд ишқни элдин ёшурмоқ эй Бобур,
Чу ҳолатингни бори олам аҳли билмишлар.

* * *

Келтурса юз балони ўшал бевафо манга,
Келсун, агар юзумни эвурсам, бало манга.

Неткаймен, ул рафиқ билаким, қилур баче
Меҳру вафо рақибга жавру жафо манга.

Бегона бўлса ақл мени телбадин, не тонг,
Чун бўлди ул парий сифатим ошно манга.

Оху ёшимдин ортадурур заъф, эй табиб,
Билдим ярашмас эмди бу обу ҳаво манга.

Дардим кўруб муъолажада зойиъ этма умр
Ким, жонда дарди ишқдурур бедаво манга.

То ёр кимни истару кўнглина ким ёқар,
Ташвиши бежихатдурур охир санга, манга.

Бобур бўлубтурур ики кўзум йўлида тўрт,
Келса не бўлди кошима бир-бир манга-манга.

* * *

Хати бинафша, хади лола, зулфи райҳондур,
Баҳори хуснда юзи ажаб гулистондур.

Энги, менги ою дағи юзи, сўзи гулу мул,
Қади равону тани жону эрни маржондур.

Қошида чин, кўзида кийну ангабин лабида,
Сўзида захру лекин тилида дармондур.

Қошингга кўп бора олмон, нетай ораликда,
Ешим тишинг дуридин айру баҳри уммондур.

Ўтумни тез этасен ҳар тарафга секритиб от,
Саманди ноз инонини бир бери ёндур.

Не навъ васф қилай сувратинг латофатини
Қи, хуснунга сенинг, эй рух, ақл хайрондур.

Жафову жавр агар қилса, Бобуро, нетайин,
Не ихтиёр манга, ҳарне қилса султондур.

* * *

Сўрма ҳолимники бўлдум бурноғидин зоррок,
Жисм жондин зору жоним жисмдин афгоррок.

Банда тақрир айлай олмон банд-бандим дардини,
Юз темур банд ўлса ондин бу эрур душворрок.

Масту беҳуддук била умрунгни ўткардинг, дариг,
Эй кўнгул, мундин бери бўл бир нима хушёррок.

Ғафлат уйқусидин уйғон, гар тилар бўлсанг мурод,
Ким етар мақсадга ҳар ким, бўлса ул бедоррок.

Ўлгали еттим, менинг жоним ғамин йе, эй рафик,
Даҳр аро чун йўқ киши сендин манга ғамхоррок.

Келмас ўхшар захматинг ислоҳга, Бобур, магар
Ҳар давоким қилдилар бўлдуғ дари беморрок.

* * *

Ким кўрубтур, эй кўнгул, аҳли жаҳондин яхшилиғ,
Кимки ондин яхши йўқ, кўз тутма ондин яхшилиғ.

Бу замонни нафъй қилсам айб қилма, эй рафик,
Кўрмадим ҳаргиз, нетайин, бу замондин яхшилиғ.

Дилраболардин ёмонлиқ келди маҳзун кўнглума,
Келмади жонимға ҳеч ороми жондин яхшилиғ.

Эй кўнгул, чун яхшидин кўрдунг ёмонлиғ асру кўп,
Эмди кўз тутмоқ не яъни ҳар ёмондин яхшилиғ.

Бори элга яхшилиғ қилғилки, мундин яхши йўқ
Ким, дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилиғ.

Яхшилиғ аҳли жаҳонда истама Бобур киби,
Ким кўрубтур, эй кўнгул, аҳли жаҳондин яхшилиғ.

* * *

Не вафо умрумда ул жону жаҳондин кўргамен,
Ким вафо жондин кўрубдурким, мен ондин кўргамен.

Кўз йўлидин ул сари ҳуснин назар айлар эдим,
Қон ёшим ул йўлни тутти, эмди қондин кўргамен.

Ераб, ул кун шум толиъдин манга бўлғаймуким
Жонима ором ул ороми жондин кўргамен.

Кўз кўрар, лекин солур мени балоға бу кўнгул,
Бу балони неча чашми хунфишондин кўргамен.

Бартараф қилғил вафо истарни элдин, Бобуро,
Ул ғалатдурким, вафо аҳли жаҳондин кўргамен.

* * *

Заъфдин гўё менинг бу зор жисмим нолдур
Ким, анинг шарҳин демакта хома тили лолдур.

Заъфлик жисмим била бу нотавон кўнглум аро
Дарди ёр эрканга ушбу эгма қаддим долдур.

Мен дамодам қон ютармен ҳажр аёғидин, нетай,
Ўзгаларнинг жоми васли гарчи молломолдур.

Зулфиға вобастамен васлиға йўқдур дастрас,
Эй хуш ул озодаким, беқайду форигболдур.

Ул парийдин мен нечук жон элтайинким, Бобуро,
Васли мушкил, ҳажри муҳлик, ғамзаси каттолдур.

* * *

Сендек менга бир ёри жафокор топилмас,
Мендек сенга бир зори вафодор топилмас.

Бу шаклу шамойил била худ хуру парий сен
Қим, жинси башар ичра бу миқдор топилмас.

Ағёр кўз оллидаку ул ёр аён йўқ,
Ғамхоре кўнгул ичраю ғамхор топилмас.

Эй гул, мени зор этмаки, хуснунг чаманида
Кўзни юмуб очқунча бу гулзор топилмас.

Бобур, сени чун ёр деди, ёрлиғ этгил,
Оламда кишига йўқ эса ёр топилмас.

* * *

Ўлум уйқусиға бориб жаҳондин бўлдум осуда,
Мени истасангиз, эй дўстлар, кўргайсиз уйқуда.

Неким тақдир бўлса, ул бўлур таҳқиқ билгайсиз,
Эрур жангу жадал, ранжу риёзат барча беҳуда.

Ўзунгни шод тутқил, ғам ема дунё учун зинҳор
Ки, бир дам ғам емакка арзимас дунёи фарсуда.

Замона аҳли ичра, эй кўнгул, оё топилгайму,
Сенингдек дард паймову менингдек дард паймуда.

Улусдин тинмадим умримда ҳаргиз даҳзае, Бобур
Магар ўлсам бу олам аҳлидин бўлгаймек осуда

* * *

Кўк вусмада уя ой қоши гўё хаёлдур,
Ё ой бошида кўкта кўрунган ҳилолдур.

Не навъ ўхшасун ёзига офтобким,
Онинг заволи бордуру бу безаволдур.

Оғзию икки зулфу қадн бўлмаса манга,
Райҳону сарву гунча кўрардин малолдур.

Ушшоқ оҳи елидин осиб тегмасун,
Қаддингки ҳусн боғида нозук ниҳолдур.

Кўнглумга дард келгали ҳам бўлди қоматим,
Қаддим магарки дард ёнидағи долдур.

Гарчи вафову меҳрни билмас менинг ойим,
Лекин жафову жаврда соҳиби камолдур.

Ҳар неча беиноят эса ёр, Бобуро,
Сен қўйма хизматингнию они уёлдур.

* * *

Хазон яфроғи янглиғ гул юзунг ҳажрида сарғардим,
Кўруб раҳм айлагил, эй лоларух, бу чехрайи зардим.

Сен, эй гул, қўймадинг саркашлигингни сарвдек ҳаргиз,
Оёғингга тушуб барги хазондек мунча ёлбардим.

Латофат гулшанида гул киби сен сабзу хуррам қол,
Мен арча даҳр боғидин хазон яфроғидек бордим.

Хазондек қон ёшим, сориг юзимдин эл танаффурда,
Ба ҳар ранге, бихамдиллоҳ, усусдин ўзни кутқордим.

Не толиъдур мангаким ахтари бахтим топилмайдур,
Фалак авроқини ҳар нечаким дафтардек ахтардим.

Улуснинг таъну таърифи манга, Бобур, баробардур,
Бу оламда ўзумни чун ёмон-яхшидин ўтқардим.

Хатнинг аро узоринг сабза ичинда лола,
Ул чашми пурхуморинг жоладаги ғазола.

Барча парийлар, эй жон, гирдингда зор хайрон,
Гўё эрур намоен ой теграсинда жола.

Меҳру вафони агёр, кўп кўрдим сендин, эй ёр,
Жавру жафони бисёр қилдинг менга ҳавола.

Ҳажрингда, эй парийрў, кўзумдин учти уйку,
Ҳар кеча тонгга дегру ишимдур оху нола.

Юз саҳфасинда хатлар бошдинки ҳар тараф бор,
Ишқингда Бобур айлар бу навъ юз рисола.

* * *

Кўнглумни чу ул парий олибтур,
Девона бўлурға не қолибтур.

Бедил эканимни эмди былгай,
Чун бир киши кўнглини олибтур.

Кўнглумни олиб тағофулин кўр,
Билмасга ўзини не солибтур.

Зулфунг черикини йиғки, жамъ
Бу фитнадин асру кўзғалибтур.

Бобур, неча кун кўнгулни хуш тут,
Бу олам иши чу мунқалибтур.

* * *

Васлин ул ой менга маҳол қилур,
Ҳажридин мени хастаҳол қилур.

Билмайин ҳолатимни, ул бемехр,
Ўзгалардек хаёл қилур.

Ол юзи кўз ёшимни қон қилди,
Кўргач-ўк деб эдимки ол қилур.

Сарфироз этса даҳр шод ўлма,
Қ-охиру-л-амр поймол қилур.

Мен киму зуҳду тавбаким, зоҳид
Неча андишайи маҳол қилур.

Тавба ишин буюрма Бобурга
Ким, бу ишни ўшал ўсол қилур.

* * *

Ҳажр ўлтурди мени, англасам эрди мунча,
Дўстлар, ёрдин айрилмас эдим ўлгунча.

Зоҳидо, дўзах ўтиндин мени не қўркутасен,
Ҳажр ўти қошинда кўрмасмен ани учкунча.

Ул куёш меҳрини бир зарра манга кўргузмас,
Кавкаби ашк тўкуб бўлсам агар гардунча.

Ҳуснда ортуқ агар бўлса юзи Лайлидин,
Мен тақи бормен анинг ишқида юз Мажнунча.

Риндлар оллида ҳайвон суйини кўп ўкасен,
Эй Хизр, борму экин ул су майи гулгунча.

Бобуро, шеъринга гар солса кулок, ул шоҳинг,
Бўлғусидур сўзунга кадр дури макнунча.

* * *

Такаллуф ҳар неча суратта бўлса андин ортуқсен,
Сени жон дерлар, аммо бетакаллуф жондин ортуқсен.

Парийнинг ҳусн ичра гарчи оти бениҳоятдур,
Мени девона қошинда ва лекин ондин ортуқсен.

Парий бу ҳусн бирла кўрса юзунгни, бўлур телба,
Сени таъриф этар, лекин сифат қилгондин ортуқсен.

Қадам ранжида қил кўнглум учун, эй ёрнинг ўки,
Менинг бу нотавон кўнглумга чун дармондин ортуқсен.

Иқомат чунки қилдинг, Бобуро, ул хур кўйида,
Мақоминг равзадин авло, ўзунг ризвондин ортуқсен.

* * *

Мендин ўзга хасталарга лаълидин дармон берур,
Мен берурмен жону ул умр ўзгаларга жон берур.

Ошиқимен, ул қилур ағёрға маҳбублук,
Дардмандимен, вале ул ўзгага дармон берур.

Ўқида пайкон эмас бир қатра ҳайвон суиидур,
Етгач-ўқ жонсиз танимга жон ўшал пайкон берур.

Қон ёшимни ҳажрида, шеъримни васлинда кўрунг
Ким, бу янглиғ дурру гавҳар қайси баҳру кон берур.

Бўлғали қаддиға мойил васлидин маҳруммен,
Бобуро, ул ҳусн нахли бар магар ҳирмон берур.

* * *

Қаро зулфунг фироқида паришон рўзгорим бор,
Юзунгнунг иштиёқида не сабру не қарорим бор.

Лабинг бағримни қон қилди, кўзумдин қон равон қилди,
Нега ҳолим ёмон қилди, мен андин бир сўрорим бор.

Жаҳондин манга ғам бўлса, улусдин гар алам бўлса,
Не ғам юз мунча ҳам бўлса, сенингдек ғамгусорим бор.

Агар муслиҳмен, ар муфсид, вагар ошиқмен, ар обид,
Не ишинг бор сенинг зоҳид, менинг не ихтиёрим бор.

Фигоним ошти булбулдин, ғами йўқ зарра бу қулдин,
Басе, Бобур, ўшал гулдин, кўнгулда хор-хорим бор.

• • •

Бу янглиғ билсам эрди хажрнинг мухлик қаро шомин,
Берурму эрдим ўлгунча илигдин васл айёмин?

Жаҳонда айшу ишратдин кўнгул ором топқайму,
Киши то кўрмагунча ёнида маҳваш дилоромин?

Кўнгулда ҳасрати ул ойнинг оғзининг чу беҳаддур,
Кўнгул гўёки мундиндур тутубтур гунча андомин.

Масих анфоси янглиғ жон берур фарсуда жисмимға,
Сабо келтурса ногаҳ хажр аро ул ёр пайғомин.

Мувофик ёрлар бирла бу дамни хуш кечур, Бобур,
На учунким келур дамға бўла олмас киши зомин.

* * *

Ўлтурур гарчи мени гуфторинг,
Тиргизур ул лаби шаккарборинг.

Куйдурур ҳасратида мени, нетай,
Оташин гулдек ики рухсоринг.

Эй кўнгул, яхши ики дунёдин
Бир назар қилса санга дилдоринг.

Хор кўрма ғамин ул ойнингким,
Будурур фуркатида ғамхоринг.

Қилди то гул юзида зоҳир хат,
Бобуро, бўлди хатти безоринг.

Хиради сабр келиб, албатта,
Ишқдин эмди мени кутқоринг.

* * *

Менинг ногаҳ кўзумга учраб ўтру,
Мени девона қилдинг, эй парийрў.

Жаҳонда ҳар кишиға бөр муроде,
Менинг йўқтур муродим сендин айру.

Магар уйкуда юзунг кўртай эрдим,
Вале ҳажрингда кўздин учти уйку.

Ики сочинг била юзунг куёшин,
Кечалар ёд этармен тонгга дегру.

Тарахдум айлаким, бечора Бобур
Сенинг ишқингда бўлди зор асру.

* * *

Қўй, эй оқил насихат сўзларинким, дилписанд эрмас,
Менинг девона кўнглумга насихат судманд эрмас.

Неча девона кўнглумни қилурсен нафъй, эй оқил,
Агарчи телбадур бори сенингдек худписанд эрмас.

Қилурсен талх айшим комини беҳуда сўзлардин,
Саросар сўзларинг захредур, эй носихки, панд эрмас.

Бўлубмен бир парийнинг анбарин сочиға вобаста,
Мени телбага эмди ҳожати занжиру банд эрмас.

Жаҳонда кўп гадо гарчи лавандатворлиқ бордур,
Ва лекин Бобуро, ҳаргиз санингдек шаҳ лаванд эрмас.

* * *

Телба кўнглумким, сенинг чангингдадур, ёд айлагил,
Бир навозиш бирла кўнглумни менинг шод айлагил.

Ишратингда ҳар қачонким чанг олсанг илгинга,
Фурқатингда қолган эгри қоматим ёд айлагил.

Соз айлаб бир нишот ангиз чанг, эй дилрабо,
Бенаво кўнглуми ғам чангидин озод айлагил.

Чангда ҳар кун чолур ёрнинг чу йўқтур, Бобуро,
Ерга бош чалмоқ била ўзунгни муътод айлагил.

* * *

Ул парийнинг тийғидин кўрқутма мени, эй рақиб,
Ишқида бошимга менинг ҳар не келса, ё насиб.

Эврулуб бошингга, эй ой, қилмишам тарки ватан,
Раҳм қилғил мангаким саргаштадурмен, ҳам ғариб.

Телба бўлмоқликдин ўзга чорае йўқтур манга,
Ул парийру ногаҳон ар чиқса уйдин ёсаниб.

Жонда беркиткан ўкин чекмак манга ранжедурур,
Кўйғил ул ўкни чекай деб ранж чекма, эй табиб.

Бобуро, ҳаргиз кулоқ шеърингга ул гул солмади,
Гулга не парвоки юз фарёд қилса андалиб.

* * *

Не чаманда сарв бор ул қомати раъно киби,
Не гулистон ичра гул бор лу рўи зебо киби.

Не жафо таврида бор дунёда ул бемехрдек,
Не вафо бобида бор оламда мен шайдо киби.

Донайи холи Масиҳосо лабининг устида,
Нотавон жонимга бўлди мойи савдо киби.

Айласам кўйида маъво, найлайин жаннатниким,
Бор манга ул хур кўйи жаннату-л-маъво киби.

Базм аро, эй дўстлар, не майки, қон ичмакдурур,
Соқийи гар бўлмаса ул шўхи базморо киби.

Минса абраш ул куёш, кўймай нетайким, Бобуро,
Мени куйдурмакка елдур маркаб, ўтдур рокиби.

* * *

Гул жамолин ёпқан ул гулнинг ики райҳонидур,
Гунча сиррин очқан ул икки лаби хандонидур.

Ул мусалсал икки зулфи гул юзининг устида
Гул уза ағнар, магар ул иккининг давронидур.

Ўқи захмини кўруб ҳарён танимда эл дегай
Ким, бу кўқи дарднинг ул лолайи нўъмонидур.

Сел эмасдур ер юзин тутқан, кўзумнинг ёшидур,
Раъд эмасдур кўкка чирмашқан, кўнгул афғонидур.

Ложарам бўдгай паришону ҳавойи мен киби,
Зарра янглиғ кимки, бир хуршид саргардонидур.

Ул парий ишқида Бобур, кўнглум андоқ телбадур
Ким, сочи занжиредур, чоҳи зақан зиндонидур.

* * *

Ғайр тоши захмидин дардимни изҳор этмадим,
Ичтаги пинҳон ғамим тошдин намудор этмадим.

Қондин элга ёйди тифли ашк сирримни менинг,
Чунки мен ул ёшни ҳаргиз соҳиб асрор этмадим.

Келмади кўнглумга ишқининг сурури давлати,
То кўнгулни меҳнату ғамға сазовор этмадим.

Юзи хуршиди, тиши дурридин айру жисмда
Қолмади бир зарра ерким, тишдин афғор этмадим.

Толиъдин не осиф, Бобур, фиғону нолаки,
Уйқулук бахтимни бу ун бирла бедор этмадим.

* * *

Қошию қадю оғзин ул моҳ,
Кўрсатмаса манга найлайин, оҳ!

Туттум сочини юзин кўрай деб,
Тун узуну мен ғариб гумроҳ.

Қадди била икки зулфу оғзи,
Жонимға бало бўлубтур, оллоҳ.

Хоҳ иста кўнгулни, хоҳ қавла,
Чун сенсен бу кўнгулга диллоҳ.

Эл билмаса, ҳолатим билур ёр,
Ҳолимдин эрур худой огоҳ.

Қобул сари гар азимат этсанг,
Қурбон қилай ўзни санга, эй шох.

Бобур, яна ўтлук оҳ чектинг,
Қўйдурмасун элни оҳ ногоҳ.

* * *

Чархнинг мен кўрмаган жавру жафоси қолдиму?
Хаста кўнглум чекмаган дарду балоси қолдиму?

Мени хор эттию қилди муддаийга парвариш,
Даҳри дунпарварни ўзга муддаёси қолдиму?

Мени ўлтурди жафову жавр бирла ул қуёш,
Эмди тиргузмак учун меҳру вафоси қолдиму?

Ошиқ ўлғач кўрдум ўлумни ўзумга, эй рафиқ,
Ўзга кўнглумнинг бу оламда ҳароси қолдиму?

Эй кўнгул, гар Бобур ул оламини истар, қилма айб,
Тенгри учун де, бу оламнинг сафоси қолдиму?

* * *

Менинг кўнглумки, гулнинг ғунчасидек таҳ-батаҳ қондур,
Агар юз минг баҳор ўлса, очилмоғи не имкондур.

Агар ул қоши ёсиз боғ гаштин орзу қилсам,
Кўзумга ўкдурур сарву кўнгулга ғунча пайкондур.

Баҳору боғ сайрин не қилайким, дилистонимнинг
Юзи гул, зулфи сунбул, қомати сарви хиромондур.

Висоли лаззатидин руҳ топмоғлик эрур душвор,
Фироқ шиддатинда йўкса жон бермаклик осондур.

Бошидин эрулуру армони бирла ўлдум, эй Бобур,
Менинг наъшимни боре ул парий кўйиндин айлондур.

* * *

Агарчи сенсизин сабр айламак, эй ёр, мушқилдур,
Сенинг бирла чиқишмоқлик дағи бисёр мушқилдур.

Мижозинг нозикун сен тунд, мен бир беадаб телба,
Санга ҳолимни қилмоқ, эй парий, изҳор мушқилдур.

Не осиг нолаву фарёд хоболуд бахтимдин,
Бу унлар бирла чун қилмоқ оне бедор мушқилдур.

Манга осондурур бўлса агар юз минг туман душман,
Вале бўлмоқ жаҳонда, эй кўнгул, беёр мушқилдур.

Висолинким тиларсен, нозини хуш тортқил, Бобур,
Қи олам боғида топмоқ гули бехор мушқилдур.

* * *

Ул ёрнинг вифоқи нифоқиға арзимас,
Айёми васли шоми фироқиға арзимас.

Бу даҳр ичра бистари роҳат тиларни кўй,
Ул фарш чун бу қўҳна равоқиға арзимас.

Айшеки, ўтти, ўзга ани зикр айлама,
Ҳар нимаки, йитти, сўроқиға арзимас.

Қилмоқ умиду бийм ила хизмат шаҳ оллида,
Дарбонининг сўкунчу таёқиға арзимас.

Бобур, висолни не тиларсен чу ҳажр бор,
Бир лаҳза айш меҳнати боқийға арзимас.

* * *

Қади шохи гулдек нигорим қани?
Лаби ғунчадек гулузорим қани?

Не тонг, юз нигор улса қон ёш била,
Қи ул юзи гул, ёш нигорим қани?

Қаро кечаларда кўзум ёрутур,
Ушал шами шабҳойи торим қани?

Ерим кечалар келур эрди бурун,
Бу тун келмади, оҳ ёрим қани?

Деманг, тарки ишқини қил ихтиёр,
Бу ишда манинг ихтиёрим қани?

Фироқингда кўнглумни қон айласанг,
Санга бўлғай ул беқарорим қани?

* * *

Чун мени қўймас фалак бир лаҳза васл айёмида,
Тонг йўк, эй бемехр, агар ўлсам фироқинг шомиди.

Эй кўнгул, юзин кўруб зулфи паришонин соғин,
Шоми ҳижрондин таваҳҳум айла васл айёмида.

Зулфидаким маскан эттинг кўр занахдон чоҳини,
Воқиф ўлғилким, эурсен аждаҳонинг комида.

Гунчадек оғзинг гами кўнглумда гар йўк, бас недур,
Чок кўнглум ҳайъати гул гунчаси андомида.

Ёрнинг пайғомидин топти тани фарсуда жон,
Исо эъжози магар музмардурур пайғомида.

Бобур ул гул зулфи остинда эмасдур холлар,
Жон қушин сайд айлар учун доналардур домида.

* * *

Ичкуча жоми ажал кўнгулда ул соқийдурур,
Тўлғуча паймонам ул соқий била боқийдурур.

Бош кўтарман бодадин чун ёр оёғи ўртада,
Қўйман илгимдин аёқ чун жилвагар соқийдурур.

Эгма қаддим айб қилма қоши ёлар ишқиди,
Янги ойдек хам бўлур, гар худ фалак тоқидурур.

Ул ҳилолинг бирла хуршидинг сифотин ёзғали,
Мухтасардур фил-масал гар чарх аврокидурур.

Ишқ ила майдин кўнгулни тутмоғинг не судким,
Дард нафъидур, нечукким захр тарёкидурур.

Турклар хатти насибинг бўлмаса, Бобур, не тонг,
Бобурий хатти эмасдур, хатти сигноқийдурур.

* * *

Сўзлаб ул лаъли шакархони шакаррез этасен,
Очиб аввал зулфи сумансони диловез этасен.

Гаҳ қошинг секритибу гоҳе кўзунгни ўйнатиб,
Не балоларким, менинг жонимға ангез этасен.

Сув киби тийғинг чекиб тану самандингни миниб,
Елдуруб ҳар сориға менинг ўтум тез этасен.

Кўзларинг ҳажрида мен бемору боқмайсен манга,
Мени оғриққа магар боққали парҳез этасен.

Ҳажр шоми меҳнатидин кутула олмайсен,
Бобуро, ҳар нечаким ўзни саҳархез этасен.

* * *

Оёгин ўпсам етишгай арш тоқиға бошим,
Даст бергай давлатим, гар тутса илгим маҳвашим.

Кўймоғумдур этагинг кетсам илигдин ҳар неча,
Бормоғумдур остонингдин, агар борса бошим.

Ўтти эл бўлмоқдин ул ёш, мен қаригум ишқида,
Ўлганим яхши, бу навъ ар ўтса элликдин ёшим.

Дўстлар, кўнглумдагин қабрим тошига ёзғайсиз,
Токи бирдек бўлғай ул ой ишқида ичим, тошим.

Ер айтти: қичқирма, гар Бобур деса ҳолин санга,
Найлайн, бу гурбат ичра сендин ўзга йўқ кишим.

* * *

Хатинг парвона келтургач, тирилди ушбу девона,
Ани тиргузмак учун гўйиё келтурди парвона.

Қуёштек юзунгу дурдек тишингнинг ҳажрида, эй ой,
Кўзумнинг ёшидур юз қатраву ҳар қатра дурдона.

Қадинг кўрсатмадинг бир тор сочингдин юбор пинҳон,
Иноят тўғри гар йўқтур, не бўлди бўлса тўлғона.

Анинг усрук кўзидин борди чун диним эви барбод,
Мену, эй дўстлар, мундин нари май бирла майхона.

Жамолинг шамъи ҳажринда чу Бобур ўртаниб борди,
Қачон бошингдин эврулгай келиб парвонадек ёна.

* * *

Шоми хижронин менга ул бевафо кўрсатмагай,
Ҳажр шоми асру мухликдур, худо кўрсатмагай.

Ул қаро кўз ҳажрида тундек қарорди кундузум,
Ераб, андоқ кунни ул кўзи қаро кўрсатмагай.

Ваъда айлаб васл, кўрсатгай неча жонимға ҳажр,
Неча кўнглумга жафо қилгай, вафо кўрсатмагай.

Ишк истар бўлса Мажнун айлагай пайравлигим,
Йўлни не билгай киши, то раҳнамо кўрсатмагай.

Очмагай кўзини, то сўкмакка оғзин очмагай,
Юзини кўрсатмагай, то юз жафо кўрсатмагай.

Учкутекдур жон қуши хижронда Бобур охидин.
Кел, парий, таъжил ила, жоним ҳаво кўрсатмагай

* * *

Хуршид юзунг бирла бу кун, эй моҳи тобон,
Даъво гар этар, бўлғуси кун сўнгра пушаймон.

Сен гул киби то ғамзадасен, ҳуснунга мағрур,
Булбул киби мен ғамзадамен, ҳуснунга хайрон.

Гул юзунг эрур лола, вале лолайи хударуй,
Тор оғзинг эрур гунча, вале гунчайи хандон.

Гоҳе кулоғинг тўлғади, гаҳ юзунга келди,
Зулфунгни йиғиштурки, бaсе бўлди паришон.

Чун бўлди сочи ториға жон риштаси пайванд,
Бобур, кўнгул узмак сочидин эмди не имкон.

* * *

Чикса куёш фалакка сен отқо чикқанингдек,
Бўлғайму ул сенингдек, ул бири тавсанингдек.

Кўксумни чунки ёрдинг киргил кўнгулгаким, бор
Ул ёра эшигингдек, кўз анда равзанингдек.

Гар сийм барги гулни қилса либос ўзига,
Бўлғайму, эй гуландом, кўнглак била танингдек.

Ул ёр хазратинда бисёр яхшидур ғайр,
Мен ҳам ёмон эман, лек яхши эман анингдек.

Даъвойи ишқ этиб, ғайр, Бобурни айб қилма
Ким, мен эдим сенингдек, сен бўлғасен менингдек.

* * *

Юз кўрсатиб ўлтурурсен, эй ой,
Йўқ сен киби худнамою худрой.

Қадинг алифу қошинг эрур ё,
Десам не ажаб агар сени ой.

Ҳам лола юзунг қошида беранг,
Ҳам сарв қадинг борида бепой.

Ўқунг юрагимда жо қилибдур,
Тортиб яна ўқни қилма бежой

Сендин манга юз ҳазор ҳасрат,
Сендин манга борму ҳеч парвой.

Ул ёр агар ёшурса, юз ох,
Ағёрға гар кўрунса, юз вой.

Қулмас манга субҳи васл, Бобур,
Ҳар нечаки ҳажр шоми йиғлай.

* * *

Ғунчадек кўнглум менинг гулзор майли қилмағай,
Ғам била бутган кўнгул гулгашт ила очилмағай.

Ранг-ранга гуллариңни боғбон арз этмаким,
Таҳ батаҳ қонлиқ кўнгул гул орзусин қилмағай.

Йўқтур улким гул юзунгдин айру боқсам гул сори,
Ғунча янглиғ кўнглума юз хори ғам санчилмағай.

Оразу қаддингни таъриф этсалар юз йил ҳануз,
Эй, юзи гул сарвқад, юздин бири айтилмағай.

Сендин айрилдим эса бўлди насибим хори ғам,
Сендин, эй гул, эмди Бобур бир замон айрилмағай.

* * *

Оллида гўйин кўрунг, илгида чавгонин кўрунг,
Юзида зулфи била гўйи занахдонин кўрунг.

Секритиб елдурганида тавсаниға кўз солинг,
Ййқалиб йўл юруса сарви хиромонин кўрунг.

Ул парий майдон аро жавлонда юз минг ноз ила,
Орқасинда юз менингдек зору ҳайронин кўрунг.

Ишқида жонни маломат ўқиға қилманг ҳадаф,
Қошининг ёсини кўзланг, тийри мужгонин кўрунг.

Дерки, Бобур илтифот айлай санга етган замон,
Манга етгач қошида юз чину ёлғонин кўрунг.

* * *

Ердин озор кўнглум ичра беҳад бордур,
Эй хуш, ул кўнгул анга не ёру не озордур.

Йўқтурур гар ёр, йўқтур тоқату сабру шикеб,
Ер агар бордур жафову жавру меҳнат бордур.

Неча кўрсатсам вафову меҳр, этар жавру жафо,
Нечаким мен зормен мендин ул ой безордур.

Кўзи ҳажрида, юзи ёдида, сўзи шавқида
Хотирим афғору жисмим зору кўз хунбордур.

Сенда Бобур йўқ гунаҳ ёрнинг итоби кам эмас,
Журмсиз доим итоб айлар, ажаб дилдордур.

* * *

Юзида ул лаби хандон кўрунур,
Сутка кўб бокса бале қон кўрунур.

Хатти мушкинмудурур гул юзида,
Е суман устида райҳон кўрунур.

Кўрмагай хотирини жамъ ўзга,
Кимга ул зулфи паришон кўрунур.

Ишқни эл не хаёл айлабдур,
Асру мушкилдурур, осон кўрунур.

Сарв бўйлуқ санаминг, эй Бобур,
Рост айтай сўзи ёлғон кўрунур.

* * *

Ғаҳе соғин, не бўлди, зорларни,
Унутмағил бурунки ёрларни.

Сени кўрмай йирокдин зор бўлдум,
Бирар ёд эт йирокдин зорларни.

Юзунгдин айру мен хор, эй азизим,
Киши гулдин айирмас хорларни.

Кўзунг беморимен мендин юмуб кўз,
Яна оғритмагил беморларни.

Санга кўнглумни олдурдум жаҳонда,
Кўрубмен гарчи кўб дилдорларни.

Санга бир йўл етар фикридадурмен,
Унутма бир йўли афгорларни.

Сихий қадларға, Бобур, ошиқ ўлсанг,
Бурунрок кўзлагайсен дорларни.

* * *

То олғали кўнглумни ул юз била ул гису,
Кундуз манга не ором, кеча манга не уйку.

Ҳар ёнғаки азм этсам ёнимда борур меҳнат,
Ҳар сориға юзлансам ўтрумға келур қайғу.

Юз жавру ситам кўрган, минг меҳнату ғам кўрган,
Осойиши кам кўрган, мендек яна бир борму?

Ул юзи куюш ҳажри, бу саъб бало дарди
Кўнглумга урубдур ўт, жонимни килибдур су.

Ҳар нечаки муҳликдур, дардингни дема элга,
Қим йиғламоғинг, Бобур, бу элга дурур кулгу.

* * *

Ё кошинг янглиғ эгилган жисми зоримниму дей?
Ё сочингдек тийра бўлган рўзгоримниму дей?

Ҳажри қотил бирла кўнглум ҳолатинму шарҳ этай,
Дарди муҳлик ичра жони беқароримниму дей?

Кундуз ўлса тунғача айтайму бепоён ғамим,
Кеча бўлса тонгға дегру ҳоли зоримниму дей?

Телбаю мадхушу бехуд демаким, қилди сени,
Лаъли майгун, сўзи мул, кўзи хуморимниму дей?

Бобур, ул ойнинг қуёшдек орази ҳижронида
Тонгга дегру ҳар кеча юлдуз саноримниму дей?

* * *

Ёғлиғингим, жон била мен ҳастадурмен зор анга,
Ҳаста жонлар риштасидиндур магар бир тор анга.

Эврулур бошинггаю гоҳе юзунгга юз кўяр,
Бу жиҳатдин от эмиш гулпечу гаҳ гулзор анга.

Бир чамандур сахниким, бўлғай бинафша сарбасар,
Теграси гулзордурким, бўлмагай бир хор анга.

Ёғлиғинг токим, юзу кўзунга тегмиш бордурур,
Юз манингдек зору юз минг мен киби бемор анга.

Эй кўнгул, юз пора қилса ёр тийғи, ғам ема,
Лутф этиб гар боғлар ўлса ёғлиғини ёр анга.

Кўнглум истар ёғлиғингни, балки андин бир насим
Етса Бобурға, эрур жон бирла миннатдор анга.

* * *

Баҳор айёмидур дағи йигитликнинг авонидур,
Кетур, соқий, шароби нобким, ишрат замонидур.

Гаҳе сахро узори лола шаклидин эрур гулгун,
Гаҳе сахни чаман гул чехрасидин аргувонидур.

Яна сахни чаман бўлди мунаққашранг гуллардин,
Магарким сунънинг наққошиға ранг имтихонидур.

Юзунг, эй жоним гулшанининг тоза гулзори,
Қадинг, эй гул, ҳаётим боғининг сарви равонидур.

Не ерда бўлсанг, эй гул, андадур чун жони Бобурнинг,
Ғарибингга тараххум айласанг, қилди жонимни.

* * *

Қаду хаттинг била кўзу юзунг, эй сарви сиймин тан,
Бири сарву бири райхон, бири наргис, бири гулшан.

Ҳадису лаълу рафтору жамолингдин эрур ҳар дам
Тилим гўё, сўзум рангин, кўнгул хуррам, кўзум равшан.

Мени мадхушу мискин найлай ул шўхи бало бирла,
Мен асру бедилу беҳуд, ул асру пурдилу пурфан.

Фалак жавру жафосидин, ул ой дарду балосидин,
Чекармен нолаву афгон, қилурмен гиряву шеван.

Балойи ишқу ёлғизлук, доғи ҳижрону гурбатда,
Отим Мажнун, кишим меҳнат, ишим зорий, ерим гулхан.

Ўқунг бирла хаёлинг, дардингу меҳрингға Бобурдек
Таним манзил, кўзум маскан, кўкус маъво кўнгул махзан.

* * *

Не фикреким сенинг фикринг эмас ул фикр эрур ботил,
Не умреким ўтар сенсиз эрур ул умр беҳосил.

Таъолалло не кўзу қошдурурким ҳар қачон кўрсам,
Ғаҳе кўнглум бўлур беҳуд, ғаҳе ақлим бўлур зойил.

Жафову жавр тавридин эурсен асру кўп воқиф,
Вафову меҳр расмидин бўлурсен асру кўп ғофил.

Қуёш янглиғ юзунга мендурурмен волаю ҳайрон,
Янги ойтёк қошингға мендурурмен ошику мойил.

Кечурдунг ою йилни масту беҳудлук била, Бобур,
Неча ғафлат била умр ўткаурсен неча кун, ой, йил.

* * *

Зухд кетти эса карам қилди,
Ишқ келдию муҳтарам қилди.

Ул алиф бўйлуқ ойнаинг ишқи
Мени олам аро алам қилди.

Кўзию зулфу оғзи фурқатида
Фалак охир мени адам қилди.

Кўнглум ўртанди ҳар дам оҳимдин,
Магар ул ел бу ўтни дам қилди.

Қоши ёлар жафосидин бу чарх
Менинг отимға-ўқ рақам қилди.

Чанги ғамдин қутулмади Бобур,
Нечаким нола, зеру бам қилди.

* * *

Кўрмагай эрдим жамолин оламоро кошки,
Бўлмагай эрдим бори оламға расво кошки.

Ишқ боғининг ниҳоли ғам бари ҳирмон эмиш,
Қилмагай эрдим бу гулшанни тамошо кошки.

Қилмагай эрди кўнгул ишқин ҳавас, бал тилга ҳам
Кечмагай эрди анингдек лафз асло кошки.

Қоши ёлар кўйида умри шариф этгунча сарф,
Қилгай эрдим масжиду меҳроб аро жо кошки.

Ихтиёр эт ўзга иш, Бобурки, ҳосил бўлмагай,
Ишқу васлу айш ила ишратдин илло, кошки.

* * *

Қайси бир озорин айтай жонима ағёрнинг,
Қайси бир оғритқанин кўнглумни дей дилдорнинг.

Қайси бир бераҳлигини толиъи гумроҳнинг,
Қайси бир кажравлигини чархи кажрафторнинг.

Қайси ҳасрат бирла армонин вафосиз васлнинг,
Қайси меҳнат бирла ранжин фурқати хунхорнинг.

Гурбат ичра, эй кўнгул, элдин вафо истарни кўй,
Чун вафосин кўрмадинг ҳаргиз диёру ёрнинг.

Бобур, ул гул жавр этар, ағёрдин не яхшилиқ,
Гулнинг озори бу бўлса, ваҳ не бўлғай хорнинг.

* * *

Эй юзи насрин, қомати шамшод,
Неча қилурсен жонима бедод.

Сен киби пуркор, шеваси бисёр,
Билмади, эй ер, ҳеч киши ёд.

Жаврда нодир, зулмда моҳир,
Ишвада қодир, ғамзада устод.

Ер ғамидин, ҳажр аламинин,
Сабр камидин, нолаву фарёд.

Бобури бедил, эй бути қотил,
Жаврунга мойил, зулмунга муътод.

* * *

Бўлмадим умрумда бир дам хотири хуррам била,
Гар иликтин келса бир дамни кечурманг ғам била.

Неча бўлғай ёр ҳижронию даврон меҳнати,
Нақди умрум, оҳким, ўтти ғаму мотам била.

Зоҳир ўлғай ҳар нафас бир тун сочингнинг ҳажрида,
Ўтлуқ оҳим дуд янглиғ чикса печу хам била.

Эй кўнгул, токим кўрубмен ул парийдин илтифот,
Ихтилот этмак манга ёқмас бани Одам била.

Қатъ этиб Бобур боридин чун санга келтурди юз,
Бок эмас, якрўй бўлса, жумлайи олам била.

* * *

Ўзни, кўнгул, айш ила тутмоқ керак,
Бизни унутқанни унутмоқ керак.

Айшу тараб гулбуниға сув бериб,
Ғусса ниҳолини курутмоқ керак.

Ҳар нимага ғам ема ғам кўптурур,
Айш била ўзни овутмоқ керак.

Тийрадурур зуҳд дамидин кўнгул,
Ишқ ўти бирла ёрутмоқ керак.

Кўйма машаққат аро, Бобур, кўнгул,
Ўзни фароғат била тутмоқ керак.

* * *

Ишқ элининг оҳидин ул сарвқад ҳам бўлмасун,
Ғам елидин ул муанбар зулф дархам бўлмасун.

Даҳри дундин тегмасун озор нозук жисминга,
Даҳр аҳлидин муборак кўнглунга ғам бўлмасун.

Кўп жафову жавр кўрдум, эй қуёш, ҳажринг кунин,
Бошимиздин сояйи сарви қаддинг кам бўлмасун.

Олам аҳли бирла оламдин манга сенсен гараз,
Зоти покинг бўлмаса оламда одам бўлмасун.

Ғар ҳаводорим эрусен, эй сабо, арз айлаким,
Ул юзи гул сарв ҳар хас бирла ҳамдам бўлмасун.

Ғарчи ошиқ лозими оламда расволикдурур,
Ишқ аро Бобур киби расвойи олам бўлмасун.

* * *

Тушумда чун қуёшдек оразингни кўрдум ўтрудин,
Тилармен то қиёмат очмағаймен кўзни уйқудин.

Сенинг васлингдин айру тушкали борған сори ортар,
Таҳассур орқадин, меҳнат ёнимдин, ҳажр ўтрудин.

Кўнгулдин қатъи уммид айладим ул вақтким, билдим,
Кесилди риштайи жондин, осилди тори гисудин.

Тия олмон йиғини кўргач ул ёшни, вале ул ҳам
Кўзум ёшини кўргач асрай олмас ўзни кулгудин.

Кўзум ёшики, емрулди шикебу сабр уйи андин,
Зиёнлар санга, эй Бобур, бу янглиғ билмадим судин.

* * *

Неча расво бўлғамен ишқ ичра шайдолиғ била,
Хеч киши кўрмайдурур ошиқ бу расволиғ била.

Хар нечаким туттум ўзни порсолиғ таврида,
Бўлдум охир шухрайи офоқ шайдолиғ била.

Менки ҳижронингда қон ютмоқ била муътодмен,
Манга йўқтур ҳеч нисбат айшу саҳболиғ била.

Шайх шеърим манъ этар етмай балоғат лутфиға,
Найлагай, ёраб киши бу пири ноболиғ била.

Бобури бедилни ишқи телбаратса, не ажаб,
Чунки ҳаргиз рост келмас ишқ донолиғ била.

* * *

То узулди кўнглум ул ой қаддин афсурдадур
Ким, узулгай ғунча гулнинг шохидин пажмурдадур.

Кўксам ичра таҳ-батаҳ қонни бағри қилсанг хаёл
Ким, анинг ишқин йўлида бир таҳ этган гурдадур.

Хусн кўрмас кўзларим, кўнглум дағи ишқ истамас,
Гўйиёким кўзларимдур кўру кўнглум мурдадур.

Тан ҳижобин рафъ қил, гар ёр васлин истасағ,
Эй кўнгул, билким арода ҳойил ушбу пардадур.

Борму эркин ишқ элинда, балки олам аҳлида,
Мунча чоғлиғ ҳасрату андуҳким Бобурдадур.

* * *

Менинг кўнглумни ҳар дам оғритиб парвойе қилмайсен,
Сен, эй бедард, найлайким, кўнгул дардини билмайсен.

Не билгайсен менинг дарду ғамим ҳар соату ҳар дам
Ки, хусн усруклигидин ойу йил, эй ой, билмайсен.

Вафо мактуби бирла ғамза ўқин ҳеч ёзмайсен,
Жафо расмию жавр ойнини ҳаргиз янгилайсен.

Қотилма ишқ эли ҳолин чу билмассен менга, эй шайх,
Не билгайсенки, ҳаргиз бу жамоатға қотилмайсен.

Бўлубтур ишқинг ичра гарчи ҳасдек жисми Бобурнинг,
Вале не фойидаким, асча чоғлиғ кўзга илмайсен.

* * *

Қуёшим ҳар сорига азм қилса заррае, қолмон,
Не учунким агар айрилсам, ондин кун кўра олмон.

Онингдек бўлмишам хайрон қуёш янглиғ юзунгаким,
Қуёшдек найзалар тегса кўзумга кўз ила олмон.

Агарчи ёр ишқи нотавон кўнглумга ўт солди,
Вале мен нотавон ул ёр ишқида кўнгул солман.

Ибодат вақти бўлса ҳар неча меҳроб ўтрумда,
Қошин нақшин тасаввур қилмағунча ерга бош чолмон.

Ироқу Форса гар етса сенинг бу шеъринг, эй Бобур,
Они ҳифз эткуси Ҳофиз, мусаллам туткуси Салмон.

* * *

Сочию кўзию қошидин бошта ҳаводур,
Не бошда ҳаво, ҳар бириси бошқа балодур.

Қоши ёси била ул қаро кўз ғамза ўқини
Ушшоқдин ўзга сорига отса хатодур.

Гар чин десангиз кўзи анинг охуйи Чиндур,
Хаттини хато қилмасангиз мушки Хитодур.

Эврулсам анинг бошига, топшурсам анга жон,
Жонимда ҳавас улдуру бошда бу ҳаводур.

Бобур, деса ойини, не тонг, жавру жафолик
Ким, ҳуен эли ойини, бале, жавру жафодур.

* * *

Ез бўлдию бўлди яна жаннат киби ёзи,
Хуш ул кишиким, айш ила ўтгай қишу ёзи.

Дутора уни айшу фароғатни берур ёд,
Мутрибга қулоқ тутки, не дер нағмада сози.

Чун қиблам эрур ёр, қилай қошида сажда,
Носиҳ сўзини найлай, эмас сўзи намози.

Бу телбаву мадҳуш дилу жонга не хушдур,
Гаҳ қахру итобе била, гаҳ ишваю ноzi.

Тут муғтанам ул ёрни, Бобурки жаҳонда,
Маҳмуд ким эрди, не киши эрди Аёзи.

* * *

Деманг ўқини, танимга балойи жон келди,
Ҳаётсиз баданимга ўқи равон келди.

Ҳаёт сўйини қўйким, лабидин олдим ком,
Бор, эй Хизрки, манга умри жовидон келди.

Сипехри кўйини кўк эврулур келиб ҳар кун,
Не бирдурур буки рифъатдин осмон келди.

Хуш улки, бир киши кўзум йўлида эрканда,
Севинчи деб югуруб етсаким, фалон келди.

Фироқ аро ўларимда етишти ул жонон,
Ҳудога шуқр қилайким. ўлар замон келди.

Адам йўлига кўнгул кирди ишқ доғи била,
Бу йўлдин ўтмади ҳар кимки, бенишон келди.

Фароғат истар эсанг бўл жарида, эй Бобур,
Ки жону танға гаму русса хонумон келди.

* * *

Бошда гар йўқтур жалолат гавҳаридин афсаре,
Енима басдур мазаллат туфроғидин бистаре.

Қиргали кўксум аро кўнглум иши куймакдурур,
Мен нечук куймайки кўксум ичра бордур ахгаре.

Сабру ҳушу ақлу динимни олибдур, найлайн,
Сарвқадде, гулрухе, райҳонхате, насринбаре.

Қирпигидин ханжарин эл кўксига кўрган замон,
Кўзума ҳар қирпигин, ёрабки қилғил ханжаре.

Абрашини елдуруб етгач йиқилдим, дўстлар,
Оҳким умрум дарахтини йиқитти сарсаре.

Ганж ҳуснида кўрунг зулфи била гулгунасин,
Гўйиё ўт солди ҳарён ганж узра аждаре.

Ҳажр шомидин менинг қон ютмоғимни ёд этинг,
Чексангиз ул нозанин бирла сабуҳий соғаре.

Ҳар нечуктур умрни, Бобур, ҳуш ўткармак керак
Қим, бу беш кун умр ғамгин бўлғали қилмас гаре.

* * *

Эшигингга бош урармен телбалар янглиғ юруб,
Эй парий, йўл бер висолингғаки, кетмай бош уруб.

Сарв қаддинг борида ўз қаддини чун килди васф,
Ўтқа ёқди боғбон сарви сиҳийсин синдуруб.

Ўлтуруб эрди, кўпуб кетмакка чун азм айлади,
Ена тиргузди мени, алҳамдулиллох, ўлтуруб.

Топшуруб эрдим кўнгулни ёрға чун борди ёр,
Ҳамраҳ эттим хаста кўнглумни худоға топшуруб.

Кўзлари сайд айлар учун телба кўнглумни менинг
Қоши ёсини кўруб, кирпик ўкини тўлдуруб.

То сабо зулфини ул гулнинг паришон айлади,
Жон била ақлу кўнгулни елга бердим совуруб.

Бўйнума занжири ғам, ё бўғзума тийғи ситам,
Хар не келса ишқ йўлида турубмен телмуруб.

Мен билурмен кўзи қотил, лаъли жонбахш эрканин,
Чунки Бобур ҳажрида кўп йиғладим оғзим куруб.

* * *

Не хуш бўлғайки бир кун уйқулук бахтимни уйғотсам,
Кечалар тори мўйидек белига чирмашиб ётсам.

Гаҳе гулдек юзини ул шакар сўзлукни эсласам,
Гаҳе шақкар киби ул юзи гулнинг лаълидин тотсам.

Қани Ширин била Лайлики, сендин ноз ўрганса,
Қани Фарҳоду Мажнунким аларға ишқ ўргатсам.

Еруғ кундуз, қоронғу кечада анжум киби бўлғай,
Чекиб гар оҳ дудини кўнгул ўтини тутратсам.

Кўзум равшанлиғида бўлғай, эй Бобур, баса камлик,
Агар қоши била юзин ҳилолу кунга ўхшатсам.

* * *

Олди кўнглумни соғиндимким, менга дилдор эмиш,
Билмадим бу навъ мендин ул парий безор эмиш.

Ошиқ ўлғач кўрдум ул шамшод қаддин юз била,
Оллоҳ, оллоҳ ишқ аро мундоқ балолар бор эмиш.

Илтифот этмаслигин бози хаёла айлар эдим,
Энди билдимким, анга мендин бу янглиғ ор эмиш.

Ул парий ишқида йўқ ўлмакдин ўзга чорайе,
Чун ўзи қотил, сўзи мухлик, кўзи хунхор эмиш.

Хусн аҳли, эй кўнгул, олам аро ишқ аҳлининг
Кўнглини сохлар эмиш, ҳар кимгаким дилдор эмиш.

Ул вафосиз ёрдин чекмак не яъни мунча ғам,
Хусн аҳли чунки Бобур дунёда бисёр эмиш.

* * *

Жамолинг васфини, эй ой, неча элдин эшитгаймен,
Не кун бўлгай висолингға мени дилхаста етгаймен.

Тарахҳум юзидин юзунгни кўрмакка буюрғайсен,
Хуш улким, оразингни кўргамен, сўзунг эшитгаймен.

Итингдурмен, сочинг занжирини бўйнуғма маҳкам қил
Ки, водийи фироқинг ичра кўркарменки, йитгаймен.

Тарахҳум қилмасанг ё бокмай истиғно била ўтсанг,
Тазарруъ қилғамен ё йиғлағаймен, ўзга нетгаймен.

Муяссар бўлмаса бошимни кўймоқлиқ аёғиға,
Бошимни олиб, эй Бобур, аёқ етганча кетгаймен.

1

Ҳажринг ғамидин оқибат ўлгум, қаро кўз,
Юз ғуссаву андуҳ ила боргум, қаро кўз.
Васлинг била қилмадинг иложин, Бобур,
Мушкулки, фироқингда тирилгум, қаро кўз.

2

Ҳаммомки, то маскани жонона эмиш,
Анда парийлар хусниға девона эмиш.
Ул худ парийдур барча мулозимлар ҳам,
Алқисса (ки) ҳаммом парийхона эмиш.

3

Е қаҳру ғазаб бирла мени туфроқ қил,
Е баҳри иноятингда мустағрақ қил.
Е раб, сенгадур юзум қаро, хоҳ оқ қил,
Ҳар навъе сенинг ризонг эрур, андоқ қил.

4

Аҳбобға қилсанг гузар, эй ел, ногоҳ,
Ул жамъни бу сўзумдин этгил огоҳ:
Сиз кўргандек эсон-саломаттурбиз,
Сиз дағи эсон бўлғайсиз, иншооллоҳ.

5

Жонимда менинг ҳаёти жоним сенсен,
Жисмимда менинг руҳи равоним сенсен,
Бобурни сенингдек ўзга йўқ ёри азизи,
Алқиссаки, умри жовидоним сенсен.

* * *

Сенинг учун ватаним кўху дашт бўлғусидур,
Анинг учунки вафосиз ғаззол кўрунасен.
Рақиб йўлдошу мен ҳажрдан дуто бўлдум,
Ғариб турки ситамгарға мубтало ўлдум.

* * *

Кўргали хуснунгни зору мубтало бўлдум санга,
Не балолиғ кун эдиким ошно бўлдум санга.
Ҳар неча дедимки кун-кундин узай сендин кўнгул,
Ваҳки кун-кундин батарроқ мубтало бўлдум санга.

6

Эй гул, не учун қошингда мен хор ўлдум,
Юз меҳнату андуҳ била ёр ўлдум.
Васлинг била бисёр севиндим аввал,
Ҳажринг била оқибат гирифтор ўлдум.

7

Мен неча жафову жавринга сабр этай,
Бир зарра вафову меҳр йўқ сенда, нетай,
Чун бошим аёғингга кўярга ярамас,
Бошимни олиб оёқ етганча кетай.

8

Ед этмас эмиш кишини ғурбатта киши,
Шод этмас эмиш кўнгулни меҳнатта киши,
Кўнглум бу ғарибликда шод ўлмади, ох,
Ғурбатда севинмас эмиш албатта киши.

9

Кўнгли тилаган муродиға етса киши,
Е барча муродларни тарк этса киши,

47

Бу икки иш муяссар ўлмаса оламда,
Бошни олиб бир сариға кетса киши.

10

Азм айла, сабо, ул гули хандонимға,
Не гулки, кўешдек моҳи тобонимға,
Етгил дағи иштиёқ ила, Бобурдин
Зинҳор дегил салом тукқонимға.

11

Авворалиқ асру хонумондин яхши,
Бир гўша манга икки жаҳондин яхши,
Авворалиқ бўлурни яхши эрмас демагил,
Бўлсам агар аввора не андин яхши.

12

Рафторию қаддиға равоним садақа,
Бир боқишиға икки жаҳоним садақа,
Оғзию белига буду нобудим сарф,
Кўзию лабиға жисму жоним садақа.

13

Майхонаси сари гузар, эй жон, қилма,
Ишрат уйини кулбайи аҳзон қилма,
Зулфунг киби кўнглумни паришон айлаб,
Лаълинг киби бағримни тўла қон қилма.

14

Бу даҳр аро гар эҳтимоли бўлса,
Сендек манга ёри лоуболи бўлса,
Ул ёр баса нозику йўқ менда адаб,
Мендин, не ажаб, агар малоли бўлса.

15

Бекайдмену хароби сийм эрмасмен,
 Ҳам мол йиғиштурур лаим эрмасмен,
 Қобулда иқомат этти Бобур дерсиз,
 Андоқ демангизларки, муқим эрмасмен.

16

Зулфиға кўнгул кўюб паришон бўлдум,
 Кўз олдурубон юзига ҳайрон бўлдум.
 Чин дей санга, Бобурки, ошиқликда
 Ҳар неки қилиб эдим пушаймон бўлдум.

17

Аҳбоб, йиғилмоқни фароғат тутунгиз,
 Жамиятингиз борини давлат тутунгиз,
 Чун гардиши чарх будурур, тенгри учун,
 Бир-бирни неча куне ғанимат тутунгиз.

18

Бир зулфдин, эй кўнгул, паришон бўлма,
 Бир юзга ҳам асру зору ҳайрон бўлма,
 Мен санга деманки, тарки ишқ эт, лекин,
 Андоқ қилким, сўнгра пушаймон бўлма.

19

Аҳбобға ҳар хатки, савод этгайсен,
 Бизни дағи ул битикда ёд этгайсен,
 Мақсудки, қосиде агар келса бу ён,
 Бир нома била кўнгулни шод этгайсен.

20

Кўзум эви юзидин мусаввар бўлди,
 Бу важҳ била кўнгул мунаввар бўлди.

Юз шукрки, Бобур киби ошиқликда,
Ҳар неки тилаб эдим, муяссар бўлди.

21

Рухум яратиб эдинг латофат бирла,
Қилдинг анга танни ҳамроҳ офат бирла,
Рухумни чу тан эвига келтурдунг пок,
Мундин бори элтма касофат бирла.

22

Гурбат туғи ёпқан руҳи зардимниму дей?
Е ҳажр чиқарган охи сардимниму дей?
Ҳолинг не дурур билурмусен дардимни,
Ҳолингни сўрайму, йўкса дардимниму дей?

23

Бобурни бурун махрами асрор эттинг,
Васлингга бериб йўл ўзунга ёр эттинг,
Охир бординг, дағи ани зор эттинг,
Ҳижрон алами била гирифтор эттинг.

24

Юзунг била лабларинг эрур гул, мулдек,
Балки юзунг оллида эрур гул кулдек,
Бобур киби ишқдин дам урмайдур эдим,
Эй гул, мени ишқинг айлади булбулдек.

25

Эй ёр, сенинг васлингга етмак мушқил,
Фархунда ҳадисингни эшитмак мушқил.
Ишқингни дағи бартараф этмак мушқил,
Бошни олибон ҳар сари кетмак мушқил.

Ноз уйқусидни бирор замон ойналғил,
 Гулдек кулуб, эй гунча даҳан, очилғил.
 Кўнглумни илигладинг чолиб чанг, эй ёр,
 Чангингдадурур кўнгул навозиш қилғил.

Келдим санга юз умид била, эй моҳ,
 Лекин ёдим юзингни кўрмай юз оҳ.
 Ҳамсуҳбату ҳамраҳни нетай бу йўлда,
 Дардинг манга ҳамсуҳбату ишқинг ҳамроҳ.

Бобур мутаважжих ўлса Лангар сарига,
 Қилмас назар беҳишту кавсар сарига,
 Сендин тилагимдур мадад, эй шоҳ Ғиёс,
 Ҳар вақтки азм айласам ҳар сарига.

Эй ким, манга мужда бердинг ул жонондин,
 Қилдинг мени озод ғами ҳижрондин,
 Бу муждани не навъ сифат қилғайсен,
 Гўёки хабар бердинг ўлукка жондин.

* * *

Қиш бўлдию бўлди барча тому тош қор,
 Жамияти бор кишига бордур хуш қор,
 Бу қишда ямон йўлу паришон ҳолим,
 Ераб, мени яхшилик сориға бошқор.

Эйким, яралик жисмима малҳам сенсен,
 Мажруҳ кўнгулга ништарим ҳам сенсен,
 Гаҳ шоду гаҳе ғамгин эсам айб этма,
 Ким бойиси шодмонлиғу ғам сенсен.

Дунё бориси манга мусаххар бўлса,
Уқбида доғи Худой ёвар бўлса.
Будур тилагим икки жаҳонда Ҳақдин,
Ҳар не тиласам бори муяссар бўлса.

31

Бедард ҳабиб билмади дардимни,
Туфроқча кўрмади рухи зардимни,
Мендин неча кўнглида губори бўлғай,
Кетдим муна, эмди топмағай гардимни.

32

Қайғунгни чека-чека қарибдур Бобур,
Раҳм айлаки, ўзидин борибдур Бобур.
Норанж юборди сангаким билгайсен,
Яъники бу навъ сарғарибдур Бобур.

33

Душманники бу даҳр забардаст қилур,
Нахват майидин бир неча кун маст қилур,
Ғам емаки, еткурса бошини кўкка,
Охир яна ер киби они паст қилур.

34

Хотирға хутур этти бу сўз янгла ахий,
Айтай санга, сен қулоқ солиб англа ахий,
Умрунгни бу кун хуш кечур аҳбоб илаким.
Топилмағусидур ушбу кун тонгла ахий.

35

Ҳусн аҳлиға зору мубтало кўз эрмиш,
Жоним била кўнглумга бало кўз эрмиш.
Фаҳм айладим эмди, Бобуро, ишқ ичра,
Кўзумни қорартқан қаро кўз эрмиш.

52

То водийи ҳажрингда қилибмен манзил,
 Суврат била гарчи айрумен мен бедил,
 Валлоҳки, эй ёр, сенинг ёдингдин,
 Бир лаҳзаву бир замон эмасмен ғофил.

Ишқингда кўнгул харобдур, мен не қилай?
 Ҳажрингда кўзум пуробдур, мен не қилай?
 Жисмим аро печу тобдур, мен не қилай?
 Жонимда кўп изтиробдур, мен не қилай?

Сен анда фароғу айш ишрат бирла,
 Мен мунда фироқу ранжу меҳнат бирла,
 Асрармен ўзум бирла сени нақш қилиб,
 Хурсанд бўлурмен ушбу суврат бирла.

Мутрибки унини ҳар киши гўш қилур,
 Жон бирла кўнгулни зору мадҳуш қилур.
 Мақсуд недурки элни ёд этганда,
 Ул дойирада бизни фаромуш қилур.

Наққош менинг ҳолима тадбир этгил,
 Бир ёғлиғ аро кашида таҳрир этгил,
 Ул сафҳада мен хаёл қилган янглиғ,
 Ул ёрға мушкилимни тақрир этгил.

Хуснунг сифатини эшитиб зор ўлдум,
 Кўрмай сени ишқингга гирифтор ўлдум,

Сўргилки, лабинг фироқи беҳол этти,
Кўргилки, кўзунг ҳажрида бемор ўлдум.

42

Ер ёғлиғидин кўнгулни хурсанд эттим,
Рухум қушини тори била банд эттим,
Кўнглумни не навъ узай ўшал ёғлиғдин,
Жон риштасини ториға пайванд эттим.

43

Бобур, неча, бу даҳр мени зор айлар,
Сабримни каму ғамимни бисёр айлар,
То даҳрдурур будур анинг расмиким,
Айриб кишини азизидин хор айлар.

44

Ҳажри аро орому қарорим йўқтур,
Васлиға етарга ихтиёрим йўқтур,
Қимга очайин розки, йўқ маҳрами роз,
Ғам кимга дейинки ғамгусорим йўқтур.

45

Ҳижрон аро ёд этиб мени шод этти,
Маҳжур кўнгулни ғамдин озод этти,
Не лутф эди ул хури паризод этти,
Гўёки бузук Каъбани обод этти.

46

Ҳажрингда не қон қолдики, ютмайдурмен,
Кўз ёшини ҳар лаҳза қурутмайдурмен,
Дийдорингнинг ҳаққини, эй юзи қуёш,
Тенгри ҳақи, бир зарра унутмайдурмен.

54

47

Ашъорингким, шеър оти то бўлғай,
 Табъ аҳли анга волаву шайдо бўлғай,
 Ҳар лафзи дуру баҳри маъоний анда,
 Ким кўрди дуреки, анда дарё бўлғай.

48

Улким анга олам ичра ғолиб йўқтур,
 Дерларки бери келурға роғиб йўқтур.
 Дедимки бу сўз роет эмасдур, негаким,
 Толиб не тилар андаки, толиб йўқтур.

49

Хижрон аро ёд этиб мени шод айла,
 Маҳжур кўнглумни ғамдин озод айла,
 Бу хатни анинг учун битдим мунда,
 Кўрган сойи хатимни, мени ёд айла.

50

Ул юзи куёшки, бордур ойдин афзун,
 Хусн ичра ул ой оялида хуршид забун,
 То бир кун ул ойдин навозиш топқай,
 Кўк дойира бўлдию жаложил ойу кун.

51

То бўлғали дилдор ўшал ой манга,
 Ҳолимни билиб қилмади парвой манга,
 Мен асру харобу ёр кўп мустағний,
 Эй вой манга, вой манга, вой манга.

52

Сенинг била менки, ошнолиғ қилдим,
 Ишқингни ҳазин жонға балолиғ қилдим,

Кўрмай, билмай мени вафосиз дебсен,
Мен сенга не навъ бевафолиг қилдим?

53

Ул хатки, анда сени мен ёд этгаймен,
Кўз оқида кошки савод этгаймен,
Киприклардин анга қалам рост қилиб,
Кўз қаросидин анга мидод этгаймен.

54

Юз номайи иштиёқ таҳрир эттим,
Юз навъ била васлингга тадбир эттим,
Маъзур тут, эй қуёшки, толиъ йўқидин,
Васлингга етар маҳалда тақсир эттим.

55

Эй ким, олам шоҳлари шоҳи сенсен,
Бевосита манзури илоҳий сенсен,
Сен борсен кимга элтай, эй шоҳ, паноҳ,
Чун барча жаҳон эли паҳоқи сенсен.

56

Носих сўзи неча санга мардуд ўлғай,
Яхшию ёмон қошингда нобуд ўлғай,
Бори эмди маош бир навъ этким,
Ҳақ розию тенгри эли хушнуд ўлғай.

57

Бўлдум мен ошуфтайи ҳайрон мардуд,
Қилғил мададеки, бўлди имкон нобуд,
Дунё била укбода ружуум сангадур,
Эй икки жаҳоннинг шоҳи Султон Маҳмуд.

Васфингни неча улусдин эшитгаймен,
 Не навъ қилиб висолинга етгаймен,
 Гар васл муяссар ўлмаса нетгаймен,
 Бошимни олиб қай сариға кетгаймен.

Номангки, тириклигим нишони эрди,
 Хар сатри ҳаёти жовидони эрди,
 Хар лафзида ошкор юз ҳарфи вафо,
 Хар ҳарфида юз меҳр ниҳоний эрди.

Жоно, битигингки, бўлди марқум манга,
 Меҳнат била ғамни қилди маъдум манга,
 Кўргач ани гарчи шод беҳад бўлдум,
 Мазмуни вале ўлмади маълум манга.

Ишқинг йўлида фироқ ила нетгаймен,
 Бир йўл кўрсатки, васлинга етгаймен,
 Васлинг манга гар муяссар ўлмаса нетгаймен,
 Бошимни олиб бир сориға кетгаймен.

Хаттинг била кўнглагингни ирсол эттинг,
 Қайғу била меҳнатимни помол эттинг,
 Ул хат била хотиримни хурсанд айлаб,
 Бу кўнглак ила кўнгулни хушқол эттинг.

* * *

Кўнгулга ўт солур ул гулнинг икки юзининг оли,
Ичимни куйдурур ул қора зулфи оллида холи.

* * *

Эшигинг остониға кўюбон икки юзумни,
Ўпай гоҳе тавозуъ бирла, суртай гоҳ кўзумни.

* * *

Неча отини эшитгач, оҳ уруб ўздин кетай,
Оқибат бош борғусидур, Бобур, оҳимдин нетай.

* * *

Хулқунгни рост қилғил ҳар соригаки борсанг,
Аҳсанта дер бори эл гар яхши от чиқарсанг.

* * *

Юз биёбон тарафиға урайин,
Дарди дил бирла не мунда турайин.

* * *

Менинг бирла нечаким йўқ маъоши,
Менинг бошимдағи ул ёр тоши.

* * *

Ғам юзини кўрма, бўлсанг журъаю жоме била,
Шукр қил, май нўш қилсанг, гуландоме била.

* * *

Ютадур таассуфдин фироқида кўнглум қон,
Нетай бу бало бирла недур дўстлар дармон.

* * *

Етилди соч будур сендин муроде,
Қи, қилғайсен каломе, бизни ёде.

Негай ҳар тун, чароғу дуду сўзи,
Намоёндура арода ёр юзи.

* * *

Улусдин меҳр олдик хоҳ эриктик,
Ул ой бори бизинг бирла эликтик.

* * *

Ҳаж йўлиға кир, кўнгул, ҳиммат била,
Бер қаз, оқ ар ўлса юз минг қофила.

Яшурди отини ғайр иттифоқи бирла ул ҳамдам,
Дедим отини элга фош қилдим иттифоқин ҳам.

* * *

То бор холи гул, узори гул сиймтанам,
Ҳар ён гулдек чокдурур пираҳаним.
Ўлсам кўзу оғзию қади ёди била,
Чок ўлғуси кўнглак киби ҳар ён кафаним.

* * *

Юз минг жафо ул ой учун мен қарорсиз
Қилғаймен ихтиёр, вале ихтиёрсиз.

* * *

Ҳажр шоми сочи савдоси чекар ҳарён мени,
Ваҳки бу поёни йўқ тун қилди саргардон мени.

* * *

Чиқар савдонларнинг дуд янгиғ оқи бошиға,
Агар келтурса сочини парншон зулфи қошиға.

* * *

Ераб ул хуршидрў ул меҳр қоонимдадур,
Ким анга солсам кўзумни, ё десам кўнглум ғамин.

* * *

Безор бўлди кўнглум, озурда қилди чун ёр,
Безор бўлғай ондин озор топса ночор.

* * *

Сигмас эдим тўнумға фараҳдин мен ҳазин,
Бемехр ёр қилса атоёе либосдин.

* * *

Қаддинг хаёликим берурам жон ҳавосида,
Бордур магар алиф киби жоним аросида,

* * *

Телба кўнгулни олдирибтурсиз,
Бениёзини то кўрубтурсиз.

* * *

Эй ҳусн, сенинг барги гуландоминг,
Юз лолани хор этти хати гулфоминг.
Еткур бир аёқ бирла бошини кўкка,
Гар орзуйе қилса ғарибе жоминг.

* * *

Кўрмадин зор эдим ёр юзин, мени ҳайрон,
Айлади бесарупо то юзини қилди аён.

* * *

Не тонг гар осмонда қилса бозий,
Ул ойнинг отиким бўлғай ҳижозий.

* * *

Чун сени ёқмас ул ойнинг жаврига юз боғлама,
Ой юзини кўрмак истар бўлсанг, эй кўз, йиғлама.

* * *

Кўнгулни зухду тақвоу вараъдин ёндурубтурмен,
Сени деб юз йиғочдин эй париваш келтурубтурмен.

* * *

Ишк таврин истасанг, кошимға беиҳмољ кел,
Ишк аро озор беҳад чекмишам, ёд ол, кел.

1

Васлдин сўз дерга йўк, ёро манга,
Ҳажр аро раҳм айла, кел, ёро манга,
Ўқунг этти кўп ямон ёро манга,
Марҳами лутфунг била ёро манга.

2

Меҳрким, кўжа қилур оҳанг тонг,
Оллида бўлса эмас беранг тонг,
Холию икки лабидек бўлмағай,
Ҳинду ар келтурса шаккар танг-танг.

3

Мени беҳол айлаган ёр ойдурур
Қим, анинг васли манга ёройдурур,
Гар висоли бўлмаса кетар ерим
Ё Хуросон, ё Хито, ё Ройдурур.

4

Улки ҳар кўзи ғазоли Чиндурур,
Қошида пайваста анинг чиндурур,
Чунки кўп ёлғон айтти ул манга,
Гар десам ёлғончи ани, чиндурур.

5

Жонға солди даҳр ғурбат норини,
Кўз ёшим бўлди мўғулнинг норини.
Бу арода мен дегандек бўлмаса,
Кўзлай Иссиқ кўлу андин норини.

6

То кўнгул бердим ўшал қайсарига,
 Борганини билмадим қай сарига,
 Дўстлар, ёрға мени соғиндурунг,
 Солсангиз ногоҳ кулоқ қайсарига.

7

То чиқарди хат узори покидин,
 Гул юзи озурда бўлди покидин,
 Истар эрди эл бурун юз меҳр ила,
 Эмди ул юз меҳр кетти покидин.

8

Қилмаса ул ой назар манга не тонг,
 Тенгри толиъ чун манга ёр этмади,
 Ўқи ярар эрди кўнглум дардиға,
 Нетайин кўнглум учун яратмади.

9

Эгма қошу яхши парчамдур санга,
 Рост қадду зулфи пурхамдур санга,
 Чун бу янглиғдур санга хайлу ҳашам,
 Хўблук мулки мусалламдур санга.

10

Йўктурур нозингдин озоре манга,
 Ноз агар қилсанг манга матлубдур,
 Хоҳ кўрсат лутфу хоҳий тавр қил,
 Хар не воқий бўлса сендин, хўбдур.

* * *

Сабо, ул гул харимиға гузар қил,
Менинг холимдин ул гулга хабар қил.

Саломим еткур ул ороми жонға,
Яна мундоқ дегил ул дилситонға:

Юзунгни кўрсатиб кўнглумни олдинг,
Олиб кўнглумни кўздин мени солдинг.

Дегил дилдорлик мундоқ бўлурму?
Тариқи ёрлик мундоқ бўлурму?

Сени мундоқ тасаввур қилмас эрдим,
Бу янглиғ раҳмсиз ҳам билмас эрдим.

Сени деб барча оламдин кечибмен,
Рафику ёру ҳамдамдин кечибмен.

Замоне қилмадим сендин фароғат,
Вале бордур санга мендин фароғат.

Мени аввал ўзунга ҳамдам эттинг,
Яна билмам нега номаҳрам эттинг.

Сўзунгким Хизр суйидин нишондур,
Вале ул су киби мендин ниҳондур.

* * *

Не яъни мунча биздин сўз ёшурмок,
Жафо ойинини ҳаддин ошурмок?

Бировнингким бировдин кўнгли қолур,
Киши юз сўз била кўнглини олур.

Ажабким мендин, эй дилдор, тўйдунг,
Менинг кўнглумни бир сўз бирла қўйдунг.

Узатма мунча ҳам, Бобур, сўзунгни,
Бу сўзлар бирла хор этма ўзунгни.

Агарчи кўп сўзунг бор, мухтасар қил,
Ул ойға сўзунг аслидин хабар қил.

Гар ул сўзким, яшурдунг айтмассен,
Бу янглиғ одатингдин қайтмассен.

Сени севмаслигингни жазм этармен,
Бош олиб ўзга бир сори кетармен.

Гар бортоқ йибормассен жавобим,
Бу хатдин ортуқ ўлур печу тобим.

* * *

Эй пайки сабо, қошимға келгил,
Эштиб бу сўзумни дағи билгил.

Елдек етиб ул қуёш қошиға,
Қуюн киби эврүлүб бошиға,

Юз хасрату иштиёқ бирла,
Юз минг аламу фироқ бирла,

Мендин тобуғида бўйла арз эт,
Бу хизматни ўзунга фарз эт:

К-эй подшахи вилояти хусн,
Шонингда келибдур ояти хусн.

Сен хусн сарири подшохи,
Мен ишқ фақири додхохи.

Хажру ғаминг этти зулму бедод,
Эй жону жаҳон, фиғону фарёд.

Айрилғали, эй нигор, сендин,
Айрилди хушу қарор мендин.

Кўзумда агарчи йўқ жамолинг,
Кўнглумда дурур вале хаёлинг.

Фикрим будурурки, санга етсам,
Зикрим будурур сўзумг эшитсам.

Бормади кўнгулдин ул сочу юз,
Ед эттим аларни кеча-кундуз.

Чун йўқ қошингга кетарга ҳаддим,
Қошинг ғамидин эгилди қаддим.

Зулфунг гириҳиға бастадурмен,
Кўзумг ҳавасида хастадурмен.

То оқ юзунг йирок тушти,
Икки кўзум ичра оқ тушти.

Оғзинг ғамидаки тангдилмен,
Ўлмай юрурам не сангдилмен.

Лутф этки, хароб бўлди ҳолим,
Раҳм айлаки, қолмади мажолим.

Хуш улки, юзунгни яна кўрсам,
Ҳайрон боқибон юзунга турсам.

Ўпсам аёғинг, қўюб юзумни,
Суртуб анга ҳар замон кўзумни.

Бўйунгга қўлум ҳамойил этсам,
Сарвингни ўзумга мойил этсам.

Гаҳ илгима ғабғабингни олсам,
Гаҳ оғзима ул лабингни олсам.

Кўзумни кўтармасам кўзунгдин,
Юзумни кетармасам юзунгдин.

Гаҳ оғзимга тилингни олсам,
Гаҳ оғзингга тилимни солсам.

Ҳосилки, агар қошингга етсам,
Хотир тилаганча ишрат этсам.

Юзунг яна кўрсам эрди, эй жон,
Ўлсам дағи қолмас эрди армон.

Юз мунча хаёллар килурмен,
Единг бида холлар килурмен.

Мен ушбу хаёллар бида шод,
Сен мени килурсен ўзгача ёд.

Махжур кўнгулни шод қилмай,
Яхши сўз бирла ёд қилмай.

Елғон сўз ила итоб этарсен,
Юз қаҳр бида хитоб этарсен.

Гар ёлғони бўлса зоҳир, эй дўст,
Шарманда бўлурсен охир, эй дўст.

Эй ёр, сен айлама тасаввур,
Ким кўнглини ўзга қилди Бобур.

Юз ҳур сифат қошимға келса,
Юз тийғи жафо бошимға келса,

Кўнглумда ҳануз ўшал вафодур,
Бошимда дағи ўшал ҳаводур.

Фикрим ўшалу хаёл ўшалдур
Дардим улу зори ҳол ўшалдур.

Гар мунда тараддуд этса ойим,
Бу сўзда гувоҳ эрур Худойим.

Ҳол ул эдиким, ҳикоят эттим,
Гаҳ шукру гаҳе шикоят эттим.

Ҳар неки, кўнгулда эрди, дедим,
Эмди сендин будур умидим.

Ҳар ишда шитоб қилмағайсен,
Бу тавр итоб қилмағайсен.

Қолган кўнглумни олғасен бот,
Олган назарингни солғасен бот.

Гар яхшию гар ёмон килурсен,
Дедим санга эмди сен билурсен.

То дахрдурур, саломат ўлғил.
Хушлуқ била то қиёмат ўлғил.

Хуш вақтлиғинг мудом бўлсун,
Давлат санга мустадом бўлсун.

* * *

Бу дунёдин фараҳ йўқтур мени маҳзунга жононсиз,
Жаҳондин ким десун биллоқ керакмас манга жон онсиз.

* * *

Фироқинг ўлтурур охир мени дил хастани бешак,
Мени ўлтур висолингда, не яъни андоқ ўлтурмак.

* * *

Ҳолимни санга айтиб, ҳажр ўтига ўртандим,
Эй ёр ёмон қилдим, ҳарнеки дедим то ёндим.

* * *

Ул ики лаби рамзи дард аҳлига қилмайду,
Гул ғунчасидур гўё бизларга очилмайду.

* * *

Гарчи оламда висол айёми дилкашду ахий,
То билингай васл қадри ҳажр ҳам хушду ахий.

* * *

Кўруб ҳижрон гамин жонона еттим,
Агарчи ранж чектим, жонга еттим.

* * *

Хуш ул бурунқи замонларки, ўттию борди,
Хуш ул кишики замонини яхши ўткарди.

* * *

Дўстлукни гар тиларсен айласанг исбот қил,
Сухбатингга асру кўп муштоқдурмен бот қил.

* * *

Қадин кўз жўйборига кўнгул беҳост келтурса,
Аёғидин кўтармай бошни тенгри рост келтурса.

* * *

Жаҳон элию жаҳон барча гар адам бўлса,
Адам йўлини тутай зарра менда ғам бўлса.

* * *

Сендин айру найлагаймен айшу саҳбо хушлуғин
Қим, сенинг учун тилармен барча дунё хушлуғин.

* * *

Тутмағил, эй гул, равоким ишқинг ичра бир ғариб,
Ерга бош кўйғай хазон яфроғи янглиғ сарғариб.

* * *

Неча ул ёд этмай, мени ағёр соғинғай,
Не кун бўлғай мени дилхастани ул ёр соғинғай.

* * *

Ер қадрини билмадим то ёрдин айрилмадим,
Ер қадри мунча ҳам душвор экандур билмадим.

* * *

Борму экин ҳеч нима оламда хижрондин ёмон,
Ҳар неким андин ёмонроқдур будур андин ёмон.

* * *

Кўзумнинг нурисен кўнглум ҳузури,
Таним хуррамлиғи жоним сузури.

* * *

Басе, фироқида ичсам чоғир, йиғим келадур,
Манга чоғирни келтурманг, аччиғим келадур.

* * *

Истарам етсам қуюндек гулузорим қошиға,
Оллида туфроқ бўлуб эврулса онинг бошиға.

* * *

Мурод васлинг эрур, айла ёд Бобурни,
Унутмағил яна бу номурод Бобурни.

Тамма

Қотиб ал-абд Муҳаммад Боқий

ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД БОБУР МУАММОЛАРИ

1. Ҳасан

Хулқунгни рост қилғил ҳар сориғаки бурсанг,
Аҳсанта дер бори эл гар яхши от чиқарсанг.

2. Бобур

Эшигинг остониға кўюбон ики юзумни,
Упай гоҳе тавозиъ бирла суртай гоҳ кўзумни.

3. Иброҳим

Неча отини эшитгач оҳ уруб ўздин кетай,
Оқибат бош борғусидур Бобур оҳимдин нетай.

4. Муъаййан

Кўзумки хатти эрди онинг матлуби,
Юз шукрки равшан этти кўз мактуби.

5. Юсуф

Йутодур таассуфдин фирокида кўнглум қон,
Нетай бу бало бирла недур дўстлар дармон.

6. Ҳалид

Кўнгулга ўт солар ул гулнинг икки юзининг оли,
Ичимни куйдурур ул қора зулфи оллида холи.

7. Озод

Ишқ таврин истасанг қошимға беихмол кел,
Ишқ аро озор беҳад чекмишам ёд ол кел.

8. Кубод

Юз биёбон тарафиға урайин,
Дарди дил бирла не мунда турайин.

9. Каломий

Етилди соч будур сендин муроде
Ки, қилғайсен Каломий бизни ёде.

10. Мир

Менинг бирла нечаким йўқ маъоши,
Менинг бошимдағи ул ёр тоши.

11. Амин

Нетай ҳар тун чароғу дуду сўзи,
Намоёндур арода ёр юзи.

12. Дойим Али

Ераб ул хуршидрў ул меҳр коонимдадур
Қим, анга солсам кўзумни, ё десам кўнглум гамин.

13. Нуъмон

То бор холи гул, узори гул сиймтанам,
Пур ён гулдек чокдурур пираханам.
Улсам кўзу оғзию қади ёди била
Чок ўлғуси кўнглак киби ҳар ён кафаним.

14. Шухратий

Юз минг жафо не ул ой учун, мен қарорсиз,
Қилғаймен ихтиёр, вале ихтиёрсиз.

15. Салмон

Улусдин меҳр олдик хоҳ эриктик,
Ул ой бори бизинг бирла эликтик.

16. Салмон

Чиқар савдодийларнинг дуд янглиғ охи бошиға,
Агар кетурса сочини паришон зулфи қошиға.

17. Озод

Безор бўлди кўнглум озурда қилди чун ёр,
Безор бўлғай ондин озор топса ночор.

18. Толиб

Сигмас эдим тўнумға фараҳдин мен хазин,
Бемехр ёр қилса атоёе либосдин.

19. Бобо

Қаддинг хаёликим берурам жон ҳавосида,
Бордур магар алиф киби жоним аросида.

20. Уммат

Телба кўнгулни олдирибтурсиз,
Бениёзини то кўрубтурсиз

21. Масте

Қўрмадин зор эдим ёр юзин мени хайрон,
Айлади бесарупо то юзини қилди аён.

22. Сориг

Эй ҳусн сенинг барги гуландоминг,
Юз лолани хор этти хади гулфоминг.
Еткур бир аёқ бирла бошини кўкка,
Гар орзуйе қилса ғарибе жоминг.

23. Ҳаким

Не тонг гар осмонда қилса бозий,
Ул ойнинг оти ким бўлғай ҳижозий.

24. Сиёвуш

Кўнгулни зухду таквоу вараъдин ёндурубтурмен,
Сени деб юз йиғочдин, эй париваш, келтурубтурмен.

25. Аллема

Чун сени ёқмас, ул ойнинг жавриға юз боғлама,
Ой юзини кўрмак истар бўлсанг, эй кўз, йиғлама.

26. Рафиъ

Чу бордур ушбу саргардон кўнгулга телбалик зоти,
Таажжуб қилмангиз бошсиз эса ҳарфи иборати.

27. Соъид

Тиғи жафони кимки десанг аҳли ҳолдур,
Бошига синдурур бути безътидолдур.

28. Одина

Жон бирла кўнгулни гамга ҳамхона дегил,
Чун телбарадур фурқаи жонона дегил.

Ул сарвға, эй кўнгул, бу афсона дегил,
Бўлсун қадамингда икки девона дегил.

29. Шайх

Пинҳон кўнгулда ишк эди ҳижрон балосида,
Фош ўлди можароси халойиқ аросида.

30. Ерий

Телба бўлдум эл демас ҳолимни, эй золим, сенга,
Ё бери келсанг пайопай айтайин ҳолим сенга.

31. Вали

Эй ғайр, ул ойнинг итлари ёнимда мукбил,
Вақтеки овга борса бу қўлни ҳисоб қил.

32. Муҳаммад

Ул куниким ҳабиб кўргаймен,
Менга юз минг шарафдур ул кунда,
Бўлса гар бомдод маҳбуби,
Дарди дил баргарафтур ул кунда.

33. Ихтиёр

Рақиб эвида ниҳон ўйнар ул ҳабиб қимор,
Нетиб ўзумни анга ҳамдами қимор қилай.

Чу ихтифойи қимор ўлди ёр анда бузар,
Бу ишни элга не тил бирла ошкор қилай.

34. Қиё

Қуёшки ёрни кўрган демас латиф они,
Анинг узори қошида дегил касиф они.

35. Хуррам

Хар ким кеча май ичиб сабоҳ ойилғай,
Махмурлуғида хушдин ойрилғай.
Майхонаға етгунча чоғирсиз бўлмас,
Шояд орада хумор зўрий қилғай.

36. Нақиб

Кўруб ағёр ила кўзу кўнгулга бўлди дарду ғам,
Паришон бўлғали ўздин борибтур кўзу кўнглум ҳам.

37. Ярок

Оху ашкимдин кўнгулким бўлди дармонда кўрунг,
Ваҳки бўлди бедил ушбу боду боронда кўрунг.

38. Меҳтар

Тилар фироқ ул ойдин мени ҳамиша йирок,
Чу меҳр кўрсатур ул ой недур муроди фироқ.

39. Байрам

Харгиз менга ром бўлмас ул гулфомим,
Билким танимас отим зиҳи бадномим.
Бу ғуссада мен ҳалок бўлдум охир,
Бўлғайму отимни тоғиб сё оромим?

40. Недирӣ

Эрурмен турки ошиқ қош билсам форсий қани,
Десам ҳолимни билғай, форсийдон дилбарим они.

41. Бобо

Босафо, оразинг не дилкаштур,
Бениҳоят қочарларинг хуштур.

42. Агтор

Биҳишти нашъаға жон бирла иртибёт тила,
Хумор дўзахи учун арақ сирот тила.

43. Қароча

Ул паришон зулфнингким кинаси дийринадур,
Чун паришонрокдурур гўё нитожи кийнадур.

44. Соқий

Парий бўлди жонинг сенинг Бобуро,
Кўнгул қуши дилбаста жонинг била.
Кўнгул учмоғин истаса жидд қилиб,
Учар ёр қил мунис онинг била.

45. Қамол

Қам кўрунса не ажаб ул гулузор,
Зулфини ким келтурубтур тор-тор.

46. Сухроб

Май сўйи хуррамдурур элтур хумор озорини,
Кўрса хуррам сўзниким билгай хумори борини.

47. Нақий

Гар суратинг васфин не тонг дей олмаса бу беқарор
Ё манқабат, ё не дегай эй ёр, кўрсатгил узор.

48. Доро

Мен ишқида зору воқиф эрмас,
Ҳолимдин ўшал нигори чиний.
Дардимни дедим вале не билгай,
То акламағунча форсийни.

49. Олим

Эй ёрки ёрлиғдин ўлдунг ғофил,
Душман киби Бобурни кўрарсен ҳосил.
Дебсен аламин қилса рафик этай бор,
Қилмиш аламинг рафик, бор айтгил.

МУНДАРИЖА

«Жонимдан ўзга ёри вафодор...»	7
«Гурбату ҳижронга қолдим...»	7
«Ер юзини кўруб...»	8
«Сочининг савдоси тушти...»	8
«Кўнгулга бўлди ажойиб...»	8
«Балойи ишқки...»	9
«Кўзумда муттасил...»	9
«Улки менга ёри дилнавоз...»	10
«Не кўрай тубини...»	10
«Сенинг ишқингда...»	11
«Ким кўрар хуршидни...»	11
«Яна кўз ўйида...»	11
«Жонима ўт солди...»	12
«Бир парий мен телбани...»	12
«Янги ой ёр юзи бирла...»	13
«Тишинг дур, лабинг маржон...»	13
«Очилиб икки сочи...»	14
«Келгурса юз балони...»	14
«Хати бинафша, хади лола...»	15
«Сўрма ҳолимники бўлдум...»	15
«Ким кўрубтур, эй кўнгул...»	16
«Не вафо умрумда ул...»	16
«Заъфдин гўё менинг...»	16
«Сендек менга бир...»	17
«Ўлум уйқусига бориб...»	17
«Кўк вусмада ул ой...»	18
«Хазон яфроғи янглиғ...»	18
«Хаттинг аро...»	19
«Кўнглумни чу ул парий...»	19
«Васлин ул ой менга...»	19
«Ҳажр ўлтурди мен...»	20
«Такаллуф ҳар неча суратда...»	20
«Мендин ўзга хасталарга...»	21
«Қаро зулфинг фирокида...»	21
«Бу янглиғ билсам эрди...»	22

«Ўлтурур гарчи мени...»	22
«Менинг ногоҳ кўзумга...»	22
«Кўй, эй оқил...»	23
«Телба кўнглумким, сенинг...»	23
«У парийнинг тийғидин...»	24
«Не чаманда сарв бор...»	24
«Гул жамолин ёпқан...»	24
«Ғайр тоши захмидин...»	25
«Қошию кадию...»	25
«Чархнинг мен ўрмаган...»	26
«Менинг кўнглумки, гулнинг...»	26
«Агарчи сенсизин...»	27
«Ул ёрнинг вифоқи...»	27
«Қади шохи гулдек...»	27
«Чун мени кўймас фалак...»	28
«Ичкуча жоми ажал...»	28
«Сўзлаб ул лаъли шакархони...»	29
«Оёғин ўпсам етишгай...»	29
«Хатнинг парвона келтургач...»	30
«Шоми ҳижронин менга...»	30
«Хуршид юзунг бирла...»	30
«Чиқса куёш фалакка...»	31
«Юз кўрсатиб ўлтурурсен...»	31
«Ғунчадек кўнглим менинг...»	32
«Оллида гўйин кўрунг...»	32
«Ердин озор кўнглум...»	33
«Юзида ул лаби хандон...»	33
«Ғаҳе соғин, не бўлди...»	33
«То олғали кўнглумни...»	34
«Е қошинг янглиғ эгилган...»	34
«Еғлиғингким, жон била...»	35
«Баҳор айёמידур дағи...»	35
«Қаду хатнинг била кўзу юзунг...»	36
«Не фикреким сенинг...»	36
«Зухд кетти эса...»	36
«Кўрмагай эрдим жамолин...»	37
«Қайси бир озорин айтай...»	37
«Эй юзи насерин...»	38
«Бўлмадм умрумда бир дам...»	38
«Ўзни, кўнгул, айш ила...»	38
«Ишқ элининг оҳидин...»	39
«Тушумда чун куёшдек...»	39
«Неча расво бўлғамен...»	40
«То узулди кўнглумни ул ой...»	40
«Менинг кўнглумни ҳар дам...»	41

«Күёшим ҳар сорига азм қилеа...»	41
«Сочию кўзию қошидин...»	41
«Ез бўлдию бўлди...»	42
«Деманг ўқини...»	42
«Бошда гар йўқтур жалолат...»	43
«Эшигингга бош урармен...»	43
«Не ҳуш бўлғайки бир кун...»	44
«Олди кўнглумни соғиндимким...»	44
«Жамолинг васфини, эй ой...»	45
«Ҳажринг ғамидин оқибат...»	46
«Кўнгулга ўт солур...»	58
«Юз минг жафо...»	59
«Эй ҳусн, сенинг барги...»	60
«Васлинг сўз дерга йўқ...»	62
«Сабо, ул гул ҳаримига...»	64
«Елдек етиб ул қуёш...»	65
«Бу дунёдин фараҳ йўқтур...»	68
«Сендин айру найлагаймен...»	69
Заҳриддин Муҳаммад Бобур муаммолари	71

Литературно-художественное издание
Захириддин Муҳаммад Бабур
НЕ НАШЕЛ ХРАНИТЕЛЯ ТАЙН

Парижский деван
Художник *Ю. Габзалилов*
На узбекском языке

Захириддин Муҳаммад Бобур
МАҲРАМИ АСРОР ТОПМАДИМ

Париж девони нухаси

Мусаввир *Ю. Габзалилов*. Расмлар муҳаррири *А. Мамажонов*. Муҳаррир *Ф. Камолова*.

Техн. муҳаррир *У. Ким*. Мусаххик *М. Хўжаева*

ИБ № 54

Босмахонага берилди 12.04.93. Босишга рухсат этилди 1.07.93. Формати 84×108 1/32.
Рўзнома қоғози. Адабий гарнитурга. Офсет босма. Шартли босма 4.2 Шартли кр.
оттиск 4.62. Нашр.т 3.08 Тиражи 35000. Заказ 126. Баҳоси шартнома асосида.
Шартнома 2-92

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот кўмитаси китоб-журнал фабрикаси.
Ташкил қилган: Юсупов, Миродов кўчаси 1.